

แนวทางปฏิบัติในการ

พัฒนาด้านเกษตรของอาเซียน

**Translated from the ASEAN Guidelines
for Agroforestry Development**

เจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านป่าไม้ 2018

Disclaimer: This is an unofficial translation and provided for reference only.

The ASEAN Guidelines for Agroforestry Development, 2018.

To find the original version of the guideline please visit the ASEAN Secretariat website, <https://asean.org/> or download at <https://asean.org/book/asean-guidelines-for-agroforestry-development-asean-senior-officials-on-forestry-2018/>.

The translation has been produced with the support of the Climate Smart Land Use in ASEAN (CSLU) project, funded by the German Ministry for Economic Cooperation and Development and implemented by the Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ).

In cooperation with

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ประเทศสมาชิก ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม กัมพูชา อินโดนีเซีย สปป. ลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

สำนักงานเลขาธิการอาเซียนตั้งอยู่ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ:

ASEAN Secretariat

Community Relations Division (CRD) 70A Jalan Sisingamangaraja

Jakarta 12110, Indonesia

โทรศัพท์: (62 21) 724-3372, 726-2991

แฟกซ์: (62 21) 739-8234, 724-3504

อีเมล: public@asean.org ข้อมูลทางบรรณานุกรม

แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาวนเกษตรสำหรับอาเซียน สำนักงานเลขาธิการอาเซียน ธันวาคม พ.ศ. 2561

630.059

1. อาเซียน – การเกษตร – ป่าไม้
2. การพัฒนาอย่างยั่งยืน – SDG ISBN 978-602-5798-35-1

ISBN 978-602-5798-35-1

[อาเซียน] สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. พ.ศ. 2561. แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาวนเกษตรสำหรับอาเซียน Authors: Catacutan DC, Finlayson RF, Gassner A, Perdana A, Lusiana B, Leimona B, Simelton E, Öborn I, Galudra G, Roshetko JM, Vaast P, Mulia R, Lasco RL, Dewi S, Borelli S, Yasmi Y. จาร์กาตา, อินโดนีเซีย: สำนักงานเลขาธิการอาเซียน

อาเซียน: ประชาคมแห่งโอกาสสำหรับทุกคน

ข้อความของเอกสารนี้อาจถูกยกมาอ้างหรือพิมพ์ซ้ำได้โดยเสรี โดยต้องมีารอ้างอิงถึงอย่างเหมาะสม และให้ส่งสำเนาที่มีเนื้อหาที่พิมพ์ซ้ำไปยังแผนกความสัมพันธ์ชุมชน (CRD) ของสำนักเลขาธิการอาเซียน จากการ์ตา

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับอาเซียนปรากฏทางออนไลน์ที่เว็บไซต์อาเซียน: www.asean.org

ลิขสิทธิ์

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) พ.ศ. 2561

สงวนลิขสิทธิ์

กล่าวนำ

แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาวนเกษตรของอาเซียนเป็นก้าวสำคัญในการเพิ่มความเจริญรุ่งเรือง ความเชื่อมโยง ความสามารถในการปรับตัว และความมั่นคงของประชาคมรัฐสมาชิกอาเซียน โดยรวมแล้ว

แนวทางปฏิบัตินี้กำหนดกรอบการทำงานที่สามารถนำไปพัฒนาเพิ่มได้

แนวปฏิบัติเป็นผลจากวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์สำหรับความร่วมมืออาเซียนในด้านอาหาร การเกษตร และป่าไม้ พ.ศ. 2559-2568 ซึ่งได้รับการรับรองในที่ประชุมรัฐมนตรีกระทรวงเกษตรและป่าไม้อาเซียนใน พ.ศ. 2559

การรับรองดังกล่าวนำไปสู่การตัดสินใจพัฒนาแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาวนเกษตรในประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งได้ผ่านกระบวนการปรึกษาหารือที่ครอบคลุมทั่วทั้งภูมิภาคกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ไม่เพียงแต่จากภาคการเกษตรและการป่าไม้เท่านั้น แต่ยังรวมถึงภาคส่วนอื่นๆ ด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พลังงาน และน้ำ

เราคาดว่าแนวทางปฏิบัตินี้จะก่อให้เกิดความร่วมมือและการประสานงานจากหลายภาคส่วนระหว่างภาคส่วนต่างๆ (ที่ดิน เศรษฐกิจ น้ำ พลังงาน เกษตรกรรม ป่าไม้ อาหาร ปศุสัตว์ การประมง)

ภายในประเทศสมาชิกอาเซียน

เรายังคาดหวังว่าแนวทางปฏิบัตินี้จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา นโยบายและแผนงานเฉพาะสำหรับวเกษตรกรในบรรดารัฐสมาชิกที่จะมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการดำรงชีวิตและเพิ่มฐานสินทรัพย์ของเกษตรกรนับล้านในภูมิภาคตลอดจนอาหารที่เกษตรกรผลิต ในขณะที่เดียวกัน

จะสามารถพัฒนาสิ่งแวดล้อมรอบตัวและเพิ่มสมรรถนะให้ภาคส่วนสามารถปรับตัวและรับมือกับเหตุการณ์รุนแรงหลากหลายที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้

เรายังหวังว่าแนวทางปฏิบัตินี้จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐสมาชิกมากยิ่งขึ้นในการแบ่งปันการพัฒนาทางเทคนิคและนโยบาย ส่งเสริมให้มีการค้าผลิตภัณฑ์วเกษตรกรข้ามพรมแดนมากกว่าเดิม

และสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพ ของบริการระบบนิเวศ

ทั้งหมดนี้จะช่วยให้เกิดการรวมตัวที่ใกล้ชิดและรวดเร็วยิ่งขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

อาเซียนขอแสดงความชื่นชมสำหรับความช่วยเหลือด้านเทคนิคของศูนย์วเกษตรกรโลก (ICRAF)

และองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ซึ่งอำนวยความสะดวกในกระบวนการนี้

ร่วมกับพันธมิตรหลากหลายจากหน่วยงานรัฐบาลระดับชาติ สถาบันวิจัยและสถาบันการศึกษาระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค และระดับชาติ องค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มต่าง ๆ ในภาคประชาสังคม เราขอขอบคุณสำหรับความเป็นผู้นำ การมองการณ์ไกล และ

จิตวิญญาณแห่งความร่วมมือของคณะทำงานอาเซียนด้านวนศาสตร์ชุมชนและการสนับสนุนทางเทคนิคจากโครงการหุ้นส่วนความร่วมมืออาเซียน-สวิส ว่าด้วยวนศาสตร์ชุมชน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยการสนับสนุนจากรัฐบาลสวีเดน

เรายังขอขอบคุณกลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มแม่น้ำโขงด้านวนเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ เกษตรกรรมยั่งยืนและการฟื้นฟูที่ดิน

ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการริเริ่มเครือข่ายเกษตรระหว่างประเทศของสวีเดน ที่ได้ให้การสนับสนุน

และให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่องในการดำเนินการจัดทำแนวทางปฏิบัตินี้ และ ท้ายสุดนี้

เราประทับใจที่หากปราศจากแรงบันดาลใจและความเป็นผู้นำของกระทรวงต่างๆ ของรัฐสมาชิก

แนวทางปฏิบัตินี้จะอาจเกิดขึ้นได้ ด้วยกลุ่มให้ความช่วยเหลือและผู้สนับสนุนที่หลากหลายทั้งในภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ข้าพเจ้ามั่นใจว่าแนวทางปฏิบัติเหล่านี้จะช่วยเร่งรัดให้มี

การนำวนเกษตรมาใช้ในอาเซียนและก่อให้เกิดประโยชน์มากมายที่จะตามมา

เจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านป่าไม้ (ASOF)

กิตติกรรมประกาศ

อาเซียนขอขอบคุณในความทุ่มเทและการทำงานอย่างหนักของผู้เขียน ผู้มีส่วนร่วม ผู้พบพาน และที่ปรึกษาของแนวปฏิบัติซึ่งปรากฏชื่อและสถาบัน อยู่ด้านล่าง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนมากที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการปรึกษาหารือทั่วทั้งภูมิภาค

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราตระหนักดีถึงความเป็นผู้นำของคณะทำงานอาเซียนด้านป่าเพื่อสังคมซึ่งเป็นแรงผลักดันที่ทำให้แนวปฏิบัตินี้กลายเป็นรูปเล่มได้

สำนักเลขาธิการ โครงการหุ้นส่วนความร่วมมืออาเซียน-สวิส เพื่อวนศาสตร์ชุมชนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นอีกหนึ่งสำนักงานที่สมควรได้รับความขอบคุณที่ได้ประสานงาน การทำงานของพันธมิตรทั้งหมดเพื่อกำหนดแนวทางนี้

เราขอขอบคุณประชาชนกว่า 100 คนจากประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ กลุ่มการจัดการป่าไม้ของชุมชน ผู้ปฏิบัติงาน ผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค และนักวิจัย ที่เข้าร่วมในการปรึกษาหารือเบื้องต้น ใน การประชุมคณะทำงานอาเซียน 7

ฝ่ายว่าด้วยวนศาสตร์ชุมชนที่เชียงใหม่ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 12-14 มิถุนายน พ.ศ. 2560

การหารือมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์และเนื้อหาทั่วไปของแนวปฏิบัติ โดยกำหนดแนวทางกว้าง ๆ

เพื่อพัฒนาเอกสารฉบับนี้ ท้ายสุดนี้ เราขอขอบคุณศูนย์วนเกษตรโลก (ICRAF) อย่างยิ่ง

ที่เป็นผู้นำในการจัดทำแนวปฏิบัติและประสานงานกับผู้สนับสนุน ด้านเทคนิค ผู้ตรวจทาน และที่ปรึกษา

ผู้เขียน

- **วนเกษตรโลก World Agroforestry Centre (ICRAF)**

Delia C. Catacutan, Robert Finlayson, Anja Gassner, Aulia Perdana, Betha Lusiana, Beria Leimona, Elisabeth Simelton, Ingrid Öborn, Gamma Galudra, James M. Roshetko, Philippe Vaast, Rachmat Mulia, Rodel Lasco dan Sonya Dewi

- **องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)**

Simone Borelli dan Yurdi Yasmi

ผู้ตรวจทานและผู้ร่วมเขียนเอกสาร

- สถาบันชำนานาญการ

RECOFTC The Center for People and Forests, Center for International Forestry Research, Non-Timber Forest Products Exchange Programme, Southeast Asian Regional Center for Graduate Study and Research in Agriculture, Philippine Agroforestry Education and Research Network

ผู้เชี่ยวชาญ

- Dr. Ir. Budiman Achmad
- Dr. Sanudin
- Dr. Muhamad Siarudin
- Dr. Ramon Razal
- Eva Fauziyah S.Hut, M.Sc
- Eduardo Queblatin
- Rowena Cabahug

ผู้ประสานงานของคณะทำงานอาเซียนด้านวนศาสตร์ชุมชน

บรูไน ดารุสซาลาม: Ms Noralinda Hj Ibrahim, Acting Director of Forestry, Forestry Department, Ministry of Primary Resources and Tourism

กัมพูชา: Mr Long Ratanakoma, Deputy Director, Department of Forestry and Community Forestry, Forestry Administration of the Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries

อินโดนีเซีย: Dr Bambang Supriyanto, Director General, Directorate General of Social Forestry and Environmental Partnerships, Ministry of Environment and Forestry

สปป.ลาว: Dr Oupakone Alounsavath, Director, Village Forest and Non-Timber Product Management Division, Department of Forestry, Ministry of Agriculture and Forestry

มาเลเซีย: *Dr Megat Sany Megat Ahmad Supian, Biodiversity and Forestry Management Division, Ministry of Natural Resources and Environment*

เมียนมาร์: *Dr Ei Ei Swe Hlaing, Assistant Director, Forest Research Institute, Forest Department, Ministry of Natural Resources and Environmental Conservation*

ฟิลิปปินส์: *Mr Nonito M. Tamayo, Director, Forest Management Bureau, Department of Environment and Natural Resources*

สิงคโปร์: *Mr Hassan Ibrahim, Senior Manager, Biodiversity (Terrestrial), National Biodiversity Centre Division, National Parks Board, Singapore Botanic Gardens*

ประเทศไทย: *Dr Komsan Rueangritsarakul, Forestry Technical Officer, Professional Level, Community Forest Management Bureau, Royal Forest Department*

เวียดนาม: *Mr Dinh Van Tuyen, Officer of Forest Protection and Management Division, Forest Protection Department, Viet Nam Administration of Forestry, Ministry of Agriculture and Rural Development*

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญกลุ่มแม่น้ำโขงด้านวนเกษตรเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร และโภชนาการ เกษตรกรรมยั่งยืนและการฟื้นฟูที่ดิน

Andrew Noble, Anja Gassner, Bao Huy, David Gritten, Delia C. Catacutan, Dian Sukmajaya, Doris Capistrano, Ei Ei

Swe Hliang, Elisabeth Simelton, Göran Bergkvist, Horst Weyerhaeuser, Ingrid Öborn, Kim Soben, Long Ratanakoma, Mai Van Trinh, Maria Estrella A. Penunia, Niall O'Connor, Ngo The An, Nguyen Van Bo, Robert Finlayson, Ronnakorn Triraganon, Sararin Phaengam, Sigrun Dahlin, Stepha McMullin, Srichai Saengcharnchai, Tran Minh Tien, Yurdi Yasmi

ที่ปรึกษา

Dian Sukmajaya, Pejabat Senior Divisi Pangan, Pertanian dan Kehutanan, Direktorat Pengembangan Sektor, Departemen Masyarakat Ekonomi ASEAN, Sekretariat ASEAN

Doris Capistrano, Penasihat Senior, Kemitraan ASEAN-Swiss untuk Perhutanan Sosial dan Perubahan Iklim.

สารบัญ

1. ความเป็นมาและขอบเขตของแนวทางปฏิบัติ	11
2. วัตถุประสงค์ของแนวทางปฏิบัตินี้	14
3. ผู้ใช้เป้าหมาย	15
4. หลักการแนะนำ	17
4.1 หลักการสถาบัน	17
หลักการ 1: สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย	17
หลักการ 2: สร้างหลักประกันขีดความสามารถขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ	18
หลักการ 3: สนับสนุนการตัดสินใจผ่านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ	20
4.2 หลักการทางเศรษฐกิจ	21
หลักการ 4: รับรู้คุณค่าของสินค้าและบริการในระบบนิเวศ	21
หลักการ 5: เอื้อให้เกิดสภาพแวดล้อมสำหรับการลงทุนและตลาดวนเกษตร	22
4.3 หลักการทางสิ่งแวดล้อม	23
หลักการ 6: รักษาและพัฒนาบริการระบบนิเวศในระดับฟาร์มและภูมิภาค	23
หลักการ 7: ทำความเข้าใจและจัดการสิ่งแลกเปลี่ยน	24
4.4 หลักการทางสังคมวัฒนธรรม	25
หลักการ 8: รับรู้และเคารพในความรู้ ประเพณี และทางเลือกของท้องถิ่น	25
หลักการ 9: สนับสนุนความเสมอภาคทางเพศและความครอบคลุมทางสังคม	27
หลักการ 10: ดำเนินการให้มีมาตรการป้องกันและสิทธิครอบครอง	28
4.5 หลักการออกแบบทางเทคนิค	29
หลักการ 11: ออกแบบทางเลือกของวนเกษตรให้สอดคล้องกับบริบท	29
หลักการ 12: เลือกองค์ประกอบของวนเกษตรโดยเน้นการมีส่วนร่วม	30

4.6 หลักการสื่อสารและปรับขยาย	32
หลักการ 13: สื่อสารความรู้ด้านวนเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ	32
หลักการ 14: วางแผนการขยายผลและความยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ.....	33
5. ข้อพิจารณาในการดำเนินการ.....	34
5.1 บทบาทและการจัดการสถาบัน.....	34
5.2 การวางแผนและการจัดหาเงินทุน	36
5.3 การวิจัยและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง.....	37
5.4 การติดตามและประเมินผล	38
5.5 การบริหารจัดการความรู้.....	39
ภาคผนวก 1. การพัฒนาแนวทางปฏิบัติ	40
ภาคผนวก 2. เอกสารปกขาว: วนเกษตร: การส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารและการปรับตัวและการลดปัญหาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ.....	42
ภาคผนวก 3. บริบทระดับนานาชาติของแนวทางปฏิบัติ	44
ภาคผนวก 4. เอกสารประกอบ	47

1. ความเป็นมาและขอบเขตของแนวทางปฏิบัติ

วิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์สำหรับความร่วมมืออาเซียนด้านอาหาร การเกษตรและป่าไม้ พ.ศ. 2559-2568 ซึ่งได้รับการรับรองโดยที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านการเกษตรและป่าไม้ครั้งที่ 38 ใน พ.ศ. 2559

มุ่งหมายที่จะให้หลักประกันว่า ‘ทรัพยากรป่าไม้ได้รับการจัดการอย่างยั่งยืนในระดับภูมิภาค

เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมทั้งทางสังคม-เศรษฐกิจและทางวัฒนธรรม

สำหรับคนรุ่นนี้และในอนาคต และเพื่อร่วมสร้างประโยชน์ในการพัฒนาอย่างยั่งยืน’

ด้วยความตระหนักถึงบทบาทของวนเกษตรในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

ส่งเสริมการปรับตัวและบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการลดภาวะการเสื่อมสภาพของดิน

ตลอดจนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนหลายประการ

และในการพยายามสร้างความเข้มแข็งของการเชื่อมโยงระหว่างป่าไม้และการผลิตอาหารผ่านแนวทางบูรณาการใน

นการจัดการภูมิทัศน์ และพัฒนาการบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านป่าไม้ครั้งที่

20 ได้เห็นพ้องที่จะพัฒนาแนวทางปฏิบัติอาเซียนด้านวนเกษตรขึ้น

ที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านการเกษตรและป่าไม้ครั้งที่ 39

ได้รับการรับรองแนวทางปฏิบัตินี้เป็นผลสำเร็จสำคัญของความร่วมมืออาเซียนในด้านป่าไม้ใน พ.ศ. 2561

ศูนย์วนเกษตรโลก (World Agroforestry Centre¹)

ได้รับการร้องขอผ่านทางคณะทำงานของอาเซียนด้านวนศาสตร์ชุมชนเพื่อให้ทำงานร่วมกับองค์การอาหารและ

เกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และภาคี² ของโครงการหุ้นส่วนความร่วมมืออาเซียน-

สวิสเพื่อวนศาสตร์ชุมชนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เพื่อจัดเตรียมหลักการชี้แนะเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวนเกษตรในรัฐสมาชิกอาเซียน

แนวทางปฏิบัตินี้ถือว่ามีผลจำเป็นในการบรรลุผล ตามวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์อาเซียนด้านอาหาร

เกษตร และป่าไม้ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 4

‘การเพิ่มความสามารถในการเผชิญปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

¹ World Agroforestry Centre เป็นสมาชิกของ CGIAR ซึ่งเป็นพันธมิตรระดับโลกเพื่ออนาคตความมั่นคงทางอาหาร และภาคีของโครงการหุ้นส่วนความร่วมมืออาเซียน-สวิสเพื่อวนศาสตร์ชุมชนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

² Center for International Forestry Research, RECOFTC: Center for People and Forests, Non-Timber Forest Products-Exchange Programme และ Southeast Asian Regional Center for Graduate Study and Research in Agriculture

และการเปลี่ยนแปลงฉับพลันอื่นๆ’ และแผนงานการดำเนินการ 5 เกี่ยวกับ ‘การขยายระบบวนเกษตรที่มีความสามารถเผชิญปัญหาในลักษณะที่มีความเหมาะสมทางนิเวศและเศรษฐกิจ’ ได้มีการหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนมาก รวมถึงนักวิจัย นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค ผู้แทนภาคส่วนป่าไม้ เกษตร สิ่งแวดล้อม จากรัฐบาลของประเทศ และสมาคมเกษตรกร นับตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 ผู้เขียนและผู้ร่วมพัฒนาประสงค์จะเน้นว่าแนวทางปฏิบัตินี้ได้รับการออกแบบเพื่อเป็นหลักประกันว่าการพัฒนานวนเกษตรนั้นดำเนินการตามบริบทที่มีความแตกต่างกันของรัฐสมาชิกอาเซียน เงื่อนไขด้านสังคม-เศรษฐกิจ นโยบายและสิ่งแวดล้อมของรัฐสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างเท่าเทียมกันในการออกแบบมาตรการช่วยเหลือด้านวนเกษตร

แนวทางปฏิบัตินี้มีเจตนาที่จะให้ใช้ได้กับที่ดินหรือระบบนิเวศทุกประเภทที่เป็นเป้าหมายของมาตรการช่วยเหลือด้านวนเกษตรภายในรัฐสมาชิกอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นป่า ฟาร์มเกษตร พื้นที่ลุ่มน้ำ ที่ดอน ที่ลุ่ม ชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ หรือที่ดินพรุ ทั้งนี้ไม่ใช่แนวทางปฏิบัติทางเทคนิคในการเริ่มต้นวนเกษตร แต่เป็นกรอบการทำงานตามวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์อาเซียนด้านอาหาร เกษตร และป่าไม้ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ 4 ‘การเพิ่มความสามารถในการเผชิญปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงฉับพลันอื่นๆ’ และแผนงานการดำเนินการ 5 เกี่ยวกับ

‘การขยายระบบวนเกษตรที่มีความสามารถเผชิญปัญหาในลักษณะที่มีความเหมาะสมทางนิเวศและเศรษฐกิจ’ ได้มีการหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนมาก รวมถึงนักวิจัย นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน ผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิค ผู้แทนภาคส่วนป่าไม้ เกษตร สิ่งแวดล้อม จากรัฐบาลของประเทศ และสมาคมเกษตรกร นับตั้งแต่เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2560 ผู้เขียนและผู้ร่วมพัฒนาประสงค์จะเน้นว่าแนวทางปฏิบัตินี้ได้รับการออกแบบเพื่อเป็นหลักประกันว่าการพัฒนานวนเกษตรนั้นดำเนินการตามบริบทที่มีความแตกต่างกันของรัฐสมาชิกอาเซียน เงื่อนไขด้านสังคม-เศรษฐกิจ นโยบายและสิ่งแวดล้อมของรัฐสมาชิกแต่ละประเทศจะต้องได้รับการพิจารณาอย่างเท่าเทียมกันในการออกแบบมาตรการช่วยเหลือด้านวนเกษตร

แนวทางปฏิบัตินี้มีเจตนาที่จะให้ใช้ได้กับที่ดินหรือระบบนิเวศทุกประเภทที่เป็นเป้าหมายของมาตรการช่วยเหลือด้านวนเกษตรภายในรัฐสมาชิกอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นป่า ฟาร์มเกษตร พื้นที่ลุ่มน้ำ ที่ดอน ที่ลุ่ม ชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ หรือที่ดินพรุ ทั้งนี้ไม่ใช่แนวทางปฏิบัติทางเทคนิคในการเริ่มต้นวนเกษตร แต่เป็นกรอบการทำงาน

ที่เอื้อให้มีการหารือเจรจากันในการออกแบบนโยบาย แผนงาน โครงการ และการลงทุนด้านวนเกษตรระหว่างและภายในรัฐสมาชิกอาเซียน การดำเนินการตามแนวทางปฏิบัตินี้เป็นไปโดยสมัครใจ และไม่ใช้ส่วนเพิ่มเติมหรือแทนที่ความตกลงหรือสนธิสัญญาที่เป็นทางการในระดับภูมิภาค หรือกฎหมายและนโยบายของประเทศ แต่มีความสอดคล้องกับกรอบความร่วมมือหลายสาขาของอาเซียนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: การเกษตรและป่าไม้สู่ความมั่นคงทางอาหาร³ และแนวทางปฏิบัติเฉพาะสาขาของอาเซียนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับวนเกษตร⁴

หลักการและแนวทางปฏิบัติที่กล่าวถึงในเอกสารนี้ แม้ว่าจะจัดทำขึ้นเพื่อรัฐสมาชิกของอาเซียน แต่ถือเป็นปรัชญาในภาพกว้างที่รัฐอื่นๆ นอกอาเซียนสามารถนำไปปรับใช้ได้

³ กรอบความร่วมมือหลายสาขาของอาเซียนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้รับการพัฒนาขึ้นภายใต้อำนาจของที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียนด้านการเกษตรและป่าไม้ เพื่อเป็นกลไกสำหรับการประสานการดำเนินงานเพื่อรับมือกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางอาหารจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีจุดมุ่งเน้นที่ภาคการเกษตร การประมงและป่าไม้ และมุ่งที่จะดำเนินการแบบหลายภาคส่วนเพื่อการจัดทำนโยบายและการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล

⁴ แนวทางปฏิบัติระดับภูมิภาคของอาเซียนเพื่อส่งเสริมการทำเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ, แนวทางปฏิบัติอาเซียนว่าด้วยเพศสภาพ, แนวทางปฏิบัติอาเซียนว่าด้วยการลงทุนอย่างมีความรับผิดชอบ

2. วัตถุประสงค์ของแนวทางปฏิบัตินี้

- 1) ส่งเสริมบทบาทของวนเกษตรในการบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมไปพร้อมกันในระดับฟาร์ม ครัวเรือน และภูมิภาค
- 2) ให้แนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานด้านวนเกษตรของรัฐสมาชิกอาเซียนและการลงทุนของภาคเอกชน ตลอดจนหลักสูตรและโครงการด้านวนเกษตรศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา
- 3) ช่วยเหลือประเทศสมาชิกอาเซียนในการบรรลุเป้าหมายเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร การเติบโต 'สีเขียว' หรืออย่างยั่งยืน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การฟื้นฟูที่ดิน การคุ้มครองพื้นที่ลุ่มน้ำ ความเสมอภาคทางเพศ ป่าเพื่อสังคม/ชุมชน, การปรับตัวและบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยรวม
- 4) เสริมความเข้มแข็งของความร่วมมือในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านการดำเนินการร่วมกันในด้านการพัฒนาวนเกษตร

3. ผู้ใช้เป้าหมาย

ผู้ใช้แนวทางปฏิบัตินี้โดยหลักคือผู้กำหนดนโยบายของประเทศสมาชิกอาเซียน และในระดับรองคือผู้วางแผนโครงการและ/หรือแผนงานในระดับประเทศและระดับภายในประเทศ นักลงทุนในประเทศและต่างประเทศ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศและระหว่างประเทศในด้านวนเกษตรศาสตร์และการพัฒนา นอกจากนี้แนวทางปฏิบัตินี้ยังสามารถใช้โดยกลุ่มประชาสังคมเพื่อการขับเคลื่อนประเด็น

วนเกษตร คือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการเกษตรกับต้นไม้ รวมถึงการใช้ต้นไม้ในทางเกษตร ซึ่งรวมถึงต้นไม้ในฟาร์มและในภูมิทัศน์เกษตร การทำฟาร์มในป่า และชายป่า และการผลิตพืชไร่ยืนต้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างไม้ยืนต้นและองค์ประกอบอื่นของการเกษตร เช่น ปศุสัตว์ ปลา และสัตว์น้ำนั้นมีความสำคัญในหลายระดับ: ในไร่นา (ซึ่งปลูกไม้ยืนต้นและพืชเศรษฐกิจไว้ด้วยกัน) ในฟาร์ม (ซึ่งต้นไม้อาจเป็นอาหารให้ปศุสัตว์ เชื้อเพลิง อาหาร ที่พักพิง หรือรายได้จากผลผลิต รวมถึงไม้) และภูมิทัศน์ (ในกรณีที่รวมการใช้ที่ดินเพื่อทำเกษตรและป่าในการให้บริการของระบบนิเวศ) ในระดับประเทศหรือระดับโลก

วนศาสตร์และเกษตรศาสตร์มีปฏิสัมพันธ์กันในทางนิเวศและผ่านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ที่ดินและการค้าขาย และมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและข้อกังวลด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ วนเกษตรนั้นใช้แนวทางนิเวศเกษตร

โดยเน้นการใช้งานหลากหลายฟังก์ชันและการจัดการระบบที่มีความซับซ้อนและการเกษตรผสมผสาน แทนที่จะเน้นการเกษตรเชิงเดี่ยว คำว่า ‘ต้นไม้’ นั้นใช้โดยครอบคลุมให้หมายถึงไม้ยืนต้นและไม้พุ่ม โดยรวมถึงไม้ยืนต้น ปาล์ม และไผ่ ในทำนองเดียวกัน คำว่า ‘เกษตร’ นั้นใช้แบบครอบคลุมถึงกิจกรรมของมนุษย์ที่ดำเนินการเพื่อผลิตอาหาร เส้นใยและเชื้อเพลิง โดยการใช้พืช สัตว์ และสัตว์น้ำโดยตั้งใจและมีการควบคุม

วนเกษตรนั้นมีประโยชน์ที่ผ่านการพิสูจน์แล้วในด้านความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการครอบครัว แหล่งพลังงานจากไม้ที่เป็นเชื้อเพลิง การปรับตัวและบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การควบคุมพื้นที่ลุ่มน้ำ การฟื้นฟูที่ดิน และความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร

ในวันนี้ วนเกษตรได้รับการยอมรับเพิ่มมากขึ้นว่าเป็นหนทางสู่การบรรลุเป้าหมายตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ กรอบการทำงาน และเป้าหมายจำนวนมากที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ให้พันธกิจไว้ (ภาคผนวก 3) ในจำนวนนี้ ข้อตกลงปารีสที่มีผลบังคับในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2016

เป็นกรอบการทำงานระดับโลกในการพัฒนาวนเกษตรให้เกิดความคืบหน้า

เนื่องจากต้นไม้ในป่าและในฟาร์มมีความสำคัญต่อการบรรเทาและการปรับตัวในการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากความสามารถของต้นไม้ในการแยกคาร์บอน

ทำใหวนเกษตรสามารถช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนบรรลุเป้าหมายการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (NDC) ได้ นอกจากนี้ วนเกษตรยังมีความสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยช่วยจัดความหวือหวาลดความยากจน สนับสนุนความเสมอภาคทางเพศและความครอบคลุมทางสังคม ให้พลังงานที่ประหยัดและสะอาด คุ้มครองชีวิตบนที่ดิน ฟื้นฟูการเสื่อมสภาพของดินและต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ภาคผนวก 2)

4. หลักการแนะนำ

หลักการแนะนำนี้มีความเชื่อมโยงระหว่างกัน โดยเป็นปรัชญากว้างๆ ที่นำทางการพัฒนามาตรการด้านวนเกษตร (ตัวอย่างเช่น นโยบาย แผนงาน โครงการ และการลงทุนทางธุรกิจ) ในทุกประเทศสมาชิกอาเซียน ในทุกกรณี ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเป้าหมายและยุทธศาสตร์อย่างไร หัวข้อนี้ประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติสำคัญสำหรับแต่ละหลักการ

4.1 หลักการสถาบัน

หลักการ 1: สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

เมื่อพิจารณาถึงการขาดสถาบันที่เป็นเจ้าภาพอย่างชัดเจนสำหรับวนเกษตรในหลายประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สิ่งสำคัญคือจะต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมทางสถาบันและนโยบายที่เอื้ออำนวยให้ดำเนินการพัฒนานโยบาย แผนงาน และการลงทุนด้านวนเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใน

ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ มีความครอบคลุม)5 ในทุกระดับของการวางแผน

การตัดสินใจและดำเนินมาตรการด้านวนเกษตร มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 1.1 ปฏิบัติตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค กรอบการทำงาน ข้อตกลง ยุทธศาสตร์ และแผนงาน ในการพัฒนาแผนงาน โครงการ หรือนโยบายด้านวนเกษตร

แนวทางปฏิบัติ 1.2 ศึกษากฎหมายของประเทศ ระเบียบข้อบังคับ ยุทธศาสตร์ และแผนงานที่เกี่ยวข้องกับวนเกษตร

และจัดทำนโยบายใหม่หรือแก้ไขนโยบายที่มีอยู่เพื่อให้เป็นหลักประกันว่าการพัฒนาด้านวนเกษตรมีการสนับสนุนในระดับนโยบายและทางกฎหมายอย่างชัดเจน

แนวทางปฏิบัติ 1.3 กำหนดสถาบัน ‘เจ้าภาพ’ ในด้านวนเกษตร เข้าถึงทุกกรณี

หลักการด้านธรรมาภิบาลที่มีการนำมาใช้โดยภาคส่วนต่างๆ

รวมถึงธรรมาภิบาลที่มีความรับผิดชอบในการถือครองที่ดิน ประมง และป่าไม้ของ FAO (ความโปร่งใส
คุณภาพ⁵ แนวทางปฏิบัติด้วยความสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบการถือครองที่ดิน ประมง และป่าไม้
ในบริบทความมั่นคงอาหารระดับชาติ: <http://www.fao.org/docrep/016/i2801e/i2801e.pdf>

ประเมินโครงสร้างสถาบันที่มีอยู่ และกำหนดสถาบันที่เหมาะสม

หรือจัดตั้งสถาบันใหม่ในกระทรวงที่เกี่ยวข้องในประเทศสมาชิกอาเซียนที่รับผิดชอบการพัฒนาวนเกษตร
โดยมีการกำหนดหน้าที่ บทบาท และความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน

แนวทางปฏิบัติ 1.4 พัฒนาแผนงาน ยุทธศาสตร์ หรือแผนพัฒนาด้านวนเกษตรระดับชาติ

และสนับสนุนการพัฒนาในระดับภายในประเทศและระดับท้องถิ่น

แนวทางปฏิบัติ 1.5 จัดให้มีเงื่อนไขและขั้นตอนปฏิบัติที่เอื้ออำนวยและส่งเสริมจูงใจให้มีการใช้วนเกษตร เช่น
ความมั่นคงในการถือครองที่ดิน การเข้าถึงตลาดและโครงสร้างพื้นฐานที่ดียิ่งขึ้น

แนวทางปฏิบัติ 1.6. เสาะแสวงหาวิธีการต่างๆ

เพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนที่เหมาะสมและต่อเนื่องเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวนเกษตร

หลักการ 2: สร้างหลักประกันขีดความสามารถขององค์กรที่มีประสิทธิภาพ

อ้างอิงจากหลักการข้อที่ 1 การพัฒนาศักยภาพของสถาบัน หน่วยงาน

หรือกรมที่มีบทบาทหรือจัดตั้งขึ้นใหม่ในกระทรวงที่เกี่ยวข้องตลอดจนภาคีหลักนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น

เพื่อให้สามารถแบ่งปันความรู้ ถ่ายโอนเทคโนโลยี ดำเนินการวิจัย ให้บริการสนับสนุน

และอำนวยความสะดวกในการวางแผน มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

⁵ แนวทางปฏิบัติด้วยความสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบการถือครองที่ดิน ประมง และป่าไม้ ในบริบทความมั่นคงอาหารระดับชาติ:

<http://www.fao.org/docrep/016/i2801e/i2801e.pdf>

แนวทางปฏิบัติ 2.1

การเสริมสร้างศักยภาพของสถาบันที่รับผิดชอบนวนเกษตรและภาคีความร่วมมือในระดับประเทศและระดับภายในประเทศ เพื่อให้สามารถส่งมอบความรู้และทักษะ ให้คำแนะนำทางเทคนิค ส่งเสริมการวางแผนและการตัดสินใจโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมในหลายระดับ และติดตามผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางปฏิบัติ 2.2

ระบุและใช้ประโยชน์จากความเชี่ยวชาญของบุคคลและสถาบันเพื่อส่งเสริมศักยภาพทางเทคนิคสำหรับการพัฒนานวนเกษตรในหลายระดับ

แนวทางปฏิบัติ 2.3 พัฒนาขีดความสามารถในการวิจัยระดับชาติ

เพื่อดำเนินการวิจัยด้านนวนเกษตรแบบมีส่วนร่วม และเชื่อมโยงความรู้กับนโยบายผ่านการมีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการกำหนดนโยบายและการวางแผน

แนวทางปฏิบัติ 2.4

พัฒนาขีดความสามารถเสริมระดับชาติเพื่อเอื้ออำนวยให้มีการถ่ายโอนความรู้และทักษะระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การหารือเพื่อสนับสนุน การวางแผนงานและโครงการด้านนวนเกษตร และออกแบบทางเลือกด้านนวนเกษตรสำหรับแต่ละบริบท

แนวทางปฏิบัติ 2.5

สร้างความเข้มแข็งในด้านความร่วมมือเพื่อวิจัยและการขยายงานระหว่างการวิจัยและระบบการเสริมต่อระดับชาติ และองค์กรวิจัยและพัฒนา ระดับนานาชาติ รวมถึงภาควิชาการ

แนวทางปฏิบัติ 2.6 ส่งเสริมการศึกษาด้านนวนเกษตรศาสตร์

โดยให้การสนับสนุนสถานศึกษาระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในการพัฒนาหลักสูตรนวนเกษตรศาสตร์ผ่านเครือข่ายอุดมศึกษาที่มีอยู่ในภูมิภาค

แนวทางปฏิบัติ 2.7 ระบุความต้องการจำเพาะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ

และจัดหาบริการสนับสนุนที่ปรับให้เหมาะสมกับความต้องการต่างๆ ของผู้ถือครองที่ดินรายใหญ่ (ผู้รับสัมปทาน ฟาร์มเกษตรขององค์กรธุรกิจ) และผู้ถือครองรายย่อย⁶

⁶ บริการสนับสนุนอาจรวมถึงการฝึกอบรมทางเทคนิคด้านต่างๆ ของนวนเกษตร เทคนิคหลังการเก็บเกี่ยว การตลาด สินเชื่อและการจัดหาเงินทุน

หลักการ 3:

สนับสนุนการตัดสินใจผ่านความร่วมมือและการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาจากลักษณะของวนเกษตรที่ประกอบด้วยหลายแง่มุม แนวคิดและความเกี่ยวข้องกับการเกษตร ป่าไม้ และการใช้ที่ดินในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การปฏิสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกับภาคส่วนอื่นๆ ในระดับภูมิภาค (เช่น ปศุสัตว์ พลังงาน การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ น้ำ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และวิถีชีวิตชนบท) จึงจำเป็นต้องมีแนวทางการวางแผนมาตรการวนเกษตรในระดับภูมิภาค และความร่วมมือแบบหลายสาขาและการตัดสินใจแบบบูรณาการ ตามที่กำหนดเป็นเค้าโครงอยู่ในกรอบความร่วมมือหลายสาขาของอาเซียนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ:

แนวทางปฏิบัติ 3.1 ส่งเสริมการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม

และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในระดับที่เหมาะสมของการวางแผนและตัดสินใจ สำหรับการวางแผนร่วม การกำหนดเป้าหมายและการดำเนินงานตามมาตรการวนเกษตร โดยเฉพาะในระดับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายย่อย

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรประกอบด้วยผู้กำหนดนโยบายและนักวางแผนจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อุตสาหกรรมเอกชน นักลงทุน และผู้รับสัมปทาน นักวิจัย องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้บริจากระดับนานาชาติและภาคี องค์กรเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตร คนพื้นเมืองหรือกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย และกลุ่มผู้หญิงและผู้ผลิต (เชื่อมโยงกับหลักการที่ 8)

แนวทางปฏิบัติ 3.2 ให้หลักประกันว่ามาตรการด้านวนเกษตร ตลอดจนผลิตผลและบริการ

ได้รับความเข้าใจและรวมอยู่ในยุทธศาสตร์ของสาขาต่างๆ

แนวทางปฏิบัติ 3.3 ออกแบบมาตรการวนเกษตรในบริบทของทั้งภูมิภาค

และเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ

ตลอดจนการปรับเปลี่ยนทางเศรษฐกิจและนโยบาย เพื่อให้มั่นใจว่าผลกระทบทั้งภายในและนอกสถานที่ ระยะสั้นและระยะยาว ได้รับการพิจารณา จัดการ และติดตามให้สอดคล้องกับมาตรฐานด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมที่รับรองโดยประเทศสมาชิกอาเซียนรับรอง (เชื่อมโยงกับหลักการที่ 11)

แนวทางปฏิบัติ 3.4 รวมและเทียบเคียงเป้าหมาย ผลประโยชน์

และความรับผิดชอบที่มักแตกต่างกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายในภูมิภาคที่กำหนดเป้าหมายสำหรับ
วนเกษตร รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายย่อย กลุ่มผู้ผลิตรายย่อยและรายใหญ่ กลุ่มป่าไม้ชุมชน
สัมปทานขนาดใหญ่ และหน่วยงานของรัฐ (เชื่อมโยงกับหลักการที่ 8, 9, 11)

แนวทางปฏิบัติ 3.5

ใช้เครื่องมือที่มีความจำเพาะทางพื้นที่เพื่อพิจารณากำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับวนเกษตรในภูมิภาค
ตามเกณฑ์ความเหมาะสมทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ
เพื่อให้เป็นหลักประกันถึงผลกระทบที่เป็นประโยชน์ในขนาดใหญ่ (เชื่อมโยงกับหลักการที่ 11)⁷

แนวทางปฏิบัติ 3.6 เคารพ ใช้ประโยชน์ และ/หรือ ผนวกรวมระบบความรู้ดั้งเดิมในการวิจัยทางวิทยาศาสตร์
การวางแผนและการตัดสินใจ (เชื่อมโยงกับหลักการที่ 8)

แนวทางปฏิบัติ 3.7

ดำเนินการให้วนเกษตรมีส่วนช่วยสร้างประโยชน์ต่อเป้าหมายของท้องถิ่นและมีความสอดคล้องกับเป้าหมายระ
ดับชาติ กรอบความตกลงอาเซียน ยุทธศาสตร์และแผนงานการดำเนินการ ตลอดจนอนุสัญญา สนธิสัญญา
ความตกลง เป้าหมายและยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศ

4.2 หลักการทางเศรษฐกิจ

หลักการ 4: รับรู้คุณค่าของสินค้าและบริการในระบบนิเวศ

วนเกษตรมีประโยชน์มากมายในรูปของสินค้าและบริการระบบนิเวศสำหรับตลาด คริวเรือน และสิ่งแวดล้อม
วนเกษตรมักจะเป็นแนวปฏิบัติดั้งเดิมที่เกษตรกรทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลผืนดิน และควรได้รับการยอมรับ
ให้รางวัลหรือรับค่าตอบแทนสำหรับการลงทุนระยะยาว เช่น ผ่านรายได้ทางตรงจากผลผลิตของวนเกษตร
และ/หรือผ่านแผนการให้รางวัลสำหรับบริการระบบนิเวศ มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้
โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

⁷ ตัวอย่างเช่น Sustainable Forest Management Toolbox ของ FAO (<http://www.fao.org/sustainable-forest-management/toolbox/tools/en/>) และชุดเครื่องมือของ World Agroforestry Centre (http://www.worldagroforestry.org/output?field_type_tid=756) และ Land-use Planning for Multiple Environmental Benefits (LUMENS: <http://www.worldagroforestry.org/region/sea/publications/detail?pubID=3447>)

แนวทางปฏิบัติ 4.1 ส่งเสริมสินค้าวนเกษตรทุกประเภท (ตัวอย่างเช่น สินค้าโภคภัณฑ์ดิบและผลิตภัณฑ์สำหรับบริโภคและจำหน่าย) โดยมีการจัดทำตราสินค้า และ/หรือ การรับรองที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น สินค้าในระบบการค้าที่เป็นธรรมหรือ ‘สีเขียว’ และเพิ่มความเข้มแข็งในการสนับสนุนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายย่อย เพื่อให้รวมตัวและมีความประหยัดของขนาดที่จะช่วยให้ได้รับประโยชน์จากห่วงโซ่คุณค่าของวนเกษตรได้มากขึ้น

แนวทางปฏิบัติ 4.2 เคารพในความรู้ท้องถิ่นในการใช้ผลผลิตวนเกษตรเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ รวมถึงความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการ การสำรวจทางชีวภาพและการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และทำให้มีการแบ่งปันประโยชน์ที่เท่าเทียมระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (เชื่อมโยงกับหลักการ 8, 9)

แนวทางปฏิบัติ 4.3 จัดหาสิ่งจูงใจ การจ่ายเงินหรือให้รางวัลในระยะยาว สำหรับบริการระบบนิเวศต่างๆ ที่ได้จากวนเกษตรซึ่งมีความจำเป็นต่อหน้าที่ของพื้นที่ชุ่มน้ำ การฟื้นฟูที่ดิน การแยกคาร์บอน และการเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประโยชน์สาธารณะ (เชื่อมโยงกับหลักการ 6)

แนวทางปฏิบัติ 4.5 บูรณาการข้อมูลวนเกษตรในฐานะข้อมูลระดับโลก ภูมิภาค และระดับชาติ ตัวอย่างเช่น ไม้ยืนต้นในฟาร์ม การจำแนกประเภทวนเกษตรและคาร์บอน ศักยภาพในการลดความเสี่ยงต่อภัยพิบัติ การกระจายตัวทางภูมิศาสตร์ ผลผลิตภาพ การสร้างผลกำไร และโปรไฟล์การนำมาใช้

หลักการ 5: เอื้อให้เกิดสภาพแวดล้อมสำหรับการลงทุนและตลาดวนเกษตร

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยโดยมีสิ่งจูงใจทางตรงและทางอ้อมโดยประเทศสมาชิกอาเซียนจะช่วยส่งเสริมองค์กรธุรกิจและนักลงทุนรายย่อยให้มาลงทุนระยะยาวในวนเกษตร

การลงทุนดังกล่าวอาจมุ่งตอบสนองตลาด

ยกเว้นในกรณีที่มีการผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคในพื้นที่ซึ่งการเข้าถึงตลาดและปัจจัยอื่นๆ

ทำให้เกิดอุปสรรคในระดับสูง อาจจำเป็นต้องมีกลไกทางตลาดใหม่

แต่อาจมีผลด้านสังคมและเศรษฐกิจที่แย้งกัน ดังนั้น

การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนด้านวนเกษตรจะต้องสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติอาเซียนว่าด้วยการลงทุนที่มีความรับผิดชอบ มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 5.1 ระบุและพัฒนาแผนงานในการจัดหาเงินทุน รวมถึงแผนงานสินเชื่อที่เอื้อต่อคนจน (ตัวอย่างเช่น มีระยะเวลาชำระหนี้ยาวนานขึ้น และมีอัตราดอกเบี้ยต่ำลง)

เพื่อสนับสนุนรูปแบบการทำธุรกิจวนเกษตรสำหรับผู้ถือครองรายย่อยและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

แนวทางปฏิบัติ 5.2

จัดทำนโยบายที่สนับสนุนการลงทุนและการวางแผนการใช้ที่ดินในระยะยาวแต่มีความยืดหยุ่น ในระดับชาติและระดับภายในประเทศ เพื่อให้ความมั่นใจแก่แหล่งทุนในการลงทุนด้านวนเกษตร

แนวทางปฏิบัติ 5.3 ให้การสนับสนุนเพื่อส่งเสริมด้านเทคนิคและการค้า เพื่อพัฒนาห่วงโซ่มูลค่าของวนเกษตร และสร้างการเชื่อมโยงตลาด (เชื่อมโยงกับหลักการที่ 4)

แนวทางปฏิบัติ 5.4

กำหนดขั้นตอนปฏิบัติที่โปร่งใสและเรียบง่ายในการประมวลผลและทำการตลาดผลิตภัณฑ์วนเกษตร เพื่อกระตุ้นการลงทุนทั้งขนาดย่อมและขนาดใหญ่

แนวทางปฏิบัติ 5.5 ขจัดการบิดเบือนทางเศรษฐกิจที่เกิดจากภาคส่วนอื่นๆ ที่ลดคุณค่าของผลผลิตวนเกษตร หรือจำกัดโอกาสสำหรับนักลงทุนด้านวนเกษตร โดยเฉพาะผู้ถือครองรายย่อย

แนวทางปฏิบัติ 5.6

จัดหาสิ่งจูงใจทั้งทางตรงและทางอ้อมสำหรับมาตรการด้านวนเกษตรที่ยังประโยชน์ต่อสังคม (เชื่อมโยงกับหลักการที่ 4)

4.3 หลักการทางสิ่งแวดล้อม

หลักการ 6: รักษาและพัฒนาบริการระบบนิเวศในระดับฟาร์มและภูมิทัศน์

ฟาร์มวนเกษตรมักจะตั้งอยู่ในภูมิทัศน์ที่ตอบสนองหลายวัตถุประสงค์ในเวลาเดียวกัน ในหลายกรณีจะอยู่ในที่ดอนและพื้นที่ลุ่มน้ำที่มีความสำคัญ ดังนั้น นอกเหนือจากการผลิตสินค้าแล้ว การทำวนเกษตรจะมีผลต่อการให้บริการระบบนิเวศหลายอย่าง ด้วยเหตุนี้ การพัฒนานวนเกษตรควรให้หลักประกันว่าบริการระบบนิเวศที่มาจาก

ภูมิทัศน์เหล่านี้ต้องได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น ควรมีการส่งเสริมการวางแผนที่ถี่ถ้วนและการจัดการที่เหมาะสมสำหรับวนเกษตร

เพื่อให้ได้ประโยชน์ทางนิเวศตามเป้าหมาย โดยไม่ลดทอนประโยชน์ทางเศรษฐกิจและประโยชน์อื่น ๆ มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 6.1

ให้หลักประกันว่ามาตรการด้านวนเกษตรมีการวางแผนโดยมีเป้าประสงค์ในการได้รับประโยชน์หลายอย่างในเวลาเดียวกัน ได้แก่ ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ในหลายระดับจากฟาร์มไปจนถึงระดับภูมิภาค (เชื่อมโยงกับหลักการ 3, 11)

แนวทางปฏิบัติ 6.2

รับรู้และประเมินผลกระทบทางบวกของวนเกษตรในการบำรุงรักษาและปรับปรุงบริการระบบนิเวศ รวมถึงการฟื้นฟูหน้าที่ของป่าและภูมิภาค การฟื้นฟูที่ดินที่เสื่อมสภาพ การบรรเทาการชะล้างพังทลายของดิน บรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการต่อสู้กับการกลายสภาพเป็นทะเลทราย (เชื่อมโยงกับหลักการ 4, 11)

แนวทางปฏิบัติ 6.3 ดำเนินการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก่อนการดำเนินมาตรการ

วนเกษตรขนาดใหญ่ รวมถึงการกำหนดข้อมูลพื้นฐานที่จะติดตามผลกระทบของบริการระบบนิเวศ

แนวทางปฏิบัติ 6.4 ส่งเสริมการเพิ่มขึ้นของความหลากหลายทางชีวภาพที่เปรียบเทียบได้

เพื่อชดเชยการสูญเสียหรือความเสียหายที่หลีกเลี่ยงไม่ได้

เนื่องมาจากการพัฒนาวนเกษตรหลังจากที่ได้ใช้มาตรการบรรเทาแล้ว

แนวทางปฏิบัติ 6.5

พัฒนาและดำเนินการตามแนวปฏิบัติมาตรฐานในภาคสนามในการจัดตั้งและจัดการมาตรการวนเกษตร เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามีส่วนช่วยสร้างประโยชน์ในบริการระบบนิเวศ (เชื่อมโยงกับหลักการ 11, 12)

หลักการ 7: ทำความเข้าใจและจัดการสิ่งแลกเปลี่ยน

สิ่งแลกเปลี่ยนคือการหาสมดุลระหว่างประโยชน์ต่างๆ ที่ไม่สามารถได้ในในเวลาเดียวกัน

การทำความเข้าใจและจัดการสิ่งแลกเปลี่ยนนั้นมีความสำคัญยิ่ง เมื่อเริ่มต้นการทำวนเกษตรในที่ซึ่งไม่มียืนต้น พืชเศรษฐกิจ ปลา และปศุสัตว์รวมอยู่ในผืนดินหน่วยเดียวกัน สิ่งแลกเปลี่ยนเกิดขึ้นทั้งในแง่ของพื้นที่

เกี่ยวกับการจัดวางองค์ประกอบต่างๆ ของวนเกษตร และในแง่ของเวลา ตัวอย่างเช่น การรวมไม้ยืนต้นเป็นส่วนหนึ่งของระบบการทำฟาร์ม อาจทำให้ระยะเวลาระหว่างการลงทุนและการเก็บเกี่ยวผลตอบแทนยาวนานขึ้น เพื่อให้เข้าใจและสามารถจัดการข้อดีข้อเสีย มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 7.1

ใช้แนวทางที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อทำความเข้าใจถึงกลไกการตัดสินใจของผู้ถือครองรายย่อย ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และฟาร์มเกษตรขององค์กรธุรกิจ สำหรับการผลิตระยะสั้นและระยะยาวที่มีความยั่งยืน โดยพิจารณาความต้องการของสมาชิกในครัวเรือนต่างๆ (โดยเฉพาะผู้หญิงและเยาวชน), อุทยานกรรม และตลาด (เชื่อมโยงกับหลักการ 3, 11, 12)

แนวทางปฏิบัติ 7.2 คาดการณ์ขนาดของสิ่งแลกเปลี่ยนที่อาจเกิดขึ้น

และสนับสนุนการตัดสินใจด้วยการพิจารณาต้นทุนและประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของมาตรการวนเกษตรในเชิงปริมาณ ต้นทุนได้แก่ปัจจัยนำเข้า เช่น ที่ดิน แรงงาน และการลงทุนทางการเงิน ส่วนประโยชน์ได้แก่ผลลัพธ์ เช่น ผลผลิตจากไม้ยืนต้น พืชเศรษฐกิจ ปลา และปศุสัตว์ และ/หรือบริการระบบนิเวศ (เชื่อมโยงกับหลักการ 4, 6)

แนวทางปฏิบัติ 7.3 พิจารณารายได้ของเกษตรกรและนักลงทุนก่อนหน้านี้ โดยเฉพาะในช่วงปีแรกๆ

ของการเริ่มต้นวนเกษตร และหาวิธีในการลดและจัดการสิ่งแลกเปลี่ยน ตัวอย่างเช่น ด้วยการใช้เครดิตระยะยาว อัตราดอกเบี้ยต่ำลง แรงจูงใจทางภาษี เบี้ยประกัน และสิ่งจูงใจสำหรับการให้บริการระบบนิเวศ (เชื่อมโยงกับหลักการ 4, 5, 6)

4.4 หลักการทางสังคมวัฒนธรรม

หลักการ 8: รับรู้และเคารพในความรู้ ประเพณี และทางเลือกของท้องถิ่น

บรรทัดฐานทางสังคม ระบบค่านิยมทางวัฒนธรรม

และระบบความรู้ท้องถิ่น/ดั้งเดิมควรได้รับการพิจารณาในการวางแผนและดำเนินมาตรการด้านวนเกษตร มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 8.1 รับรู้และเคารพในระบบค่านิยมท้องถิ่น ดั้งเดิม หรือประเพณี รวมถึงความรู้และแนวปฏิบัติของพื้นเมืองของชุมชนที่เป็นเป้าหมายของมาตรการวนเกษตร (เชื่อมโยงกับหลักการ 4, 10)

แนวทางปฏิบัติ 8.2

แสวงหาความเห็นพ้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการลงทุนวนเกษตรที่สำคัญโดยใช้กระบวนการให้ความยินยอมโดยเสรี ล่วงหน้า และเมื่อได้รับข้อมูลครบถ้วน (เชื่อมโยงกับหลักการ 10)⁸

แนวทางปฏิบัติ 8.3 ดำเนินการให้มีการพิจารณาความรู้และทางเลือกท้องถิ่นเกี่ยวกับตัวเลือกของวนเกษตร (ตัวอย่างเช่น สายพันธุ์ของไม้ยืนต้นและพืชเศรษฐกิจ สายพันธุ์และประเภทของปศุสัตว์) เป้าประสงค์และแนวปฏิบัติ เมื่อดำเนินการวิจัย และระหว่างการวางแผนและการตัดสินใจ (เชื่อมโยงกับหลักการ 3, 4, 10, 11, 12)

แนวทางปฏิบัติ 8.4 รับรู้และตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้คนในท้องถิ่นสำหรับการฝึกอบรม เทคโนโลยี สิทธิในที่ดินและทรัพยากร โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ และข้อมูลตลาด โดยเฉพาะสำหรับชนพื้นเมืองและชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย (เชื่อมโยงกับหลักการ 3)

แนวทางปฏิบัติ 8.5

กำหนดเส้นฐานทางวัฒนธรรมสังคมและเศรษฐกิจสำหรับการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลกระทบ ตลอดจนความสอดคล้องกับกฎหมายด้านสังคม-สวัสดิการ และแนวปฏิบัติในการลงทุนที่รับรองโดยประเทศสมาชิกอาเซียนและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีผลบังคับ

แนวทางปฏิบัติ 8.6

ป้องกันการย้าย ยึดหรือความแปลกแยกของชุมชนท้องถิ่นโดยการลงทุนวนเกษตรขนาดใหญ่ (เชื่อมโยงกับหลักการ 3, 8, 9)

⁸ FAO's Free, Prior and Informed Consent manual: <https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/publications/2016/10/free-prior-and-informed-consent-an-indigenous-peoples-right-and-a-good-practice-for-local-communities-fao/>

หลักการ 9: สนับสนุนความเสมอภาคทางเพศและความครอบคลุมทางสังคม

ความครอบคลุมทางสังคมและความเสมอภาคทางเพศควรได้รับการพิจารณาเมื่อกำหนดนโยบายและวางแผน และดำเนินมาตรการด้านนวนเกษตร ซึ่งจะต้องเข้าถึงได้โดยกลุ่มทางสังคมทุกประเภท รวมถึงกลุ่มชายขอบ เช่น ชาวพื้นเมืองและชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย ตลอดจนเยาวชน

ควรมีการพิจารณาความต่างของเพศสภาพและการผสมผสานพลังของเพศสภาพซึ่งส่งเสริมในการทำนวนเกษตร การดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติในหลักการนี้ควรสอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติอาเซียนด้านเพศสภาพ มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 9.1

รับรู้ถึงความสำคัญของความเสมอภาคทางเพศและความครอบคลุมทางสังคมในการตัดสินใจ ออกแบบ และดำเนินมาตรการด้านนวนเกษตร

แนวทางปฏิบัติ 9.2

ดำเนินการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เอื้อประโยชน์ในมาตรการนวนเกษตรโดยผู้ถือครองรายย่อยและกลุ่มที่ถูกกีดกันทางสังคม เช่น ชนพื้นเมือง/คนทั่วไป/กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้อยู่อาศัยที่ย้ายถิ่น

แนวทางปฏิบัติ 9.3

สร้างหลักประกันว่ากลุ่มที่ถูกกีดกันทางสังคมจะได้รับประโยชน์ หรือไม่ได้รับผลเสียจากการลงทุนด้านนวนเกษตรขนาดใหญ่หรือขององค์กรธุรกิจ (เชื่อมโยงกับหลักการ 8, 10)

แนวทางปฏิบัติ 9.4

สร้างหลักประกันว่ามาตรการด้านนวนเกษตรช่วยเสริมสร้างความเสมอภาคทางเพศ

โดยมีความเข้าใจถึงความแตกต่างในบทบาทของเพศสภาพ การตัดสินใจ ข้อจำกัดและโอกาส และแสวงหาหนทางทำให้ผู้หญิงสามารถเข้าถึงโอกาสของนวนเกษตร (รวมถึงข้อมูล เทคโนโลยี การเงิน) และประโยชน์ที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น

แนวทางปฏิบัติ 9.5

สร้างหลักประกันว่าตัวเลือกหรือเทคโนโลยีนวนเกษตรที่นำมาใช้นั้นมีความละเอียดอ่อนต่อเพศสภาพ โดยเฉพาะในด้านแรงงานที่ต้องการจากผู้หญิง

แนวทางปฏิบัติ 9.6

สร้างความเข้มแข็งของระบบการวิจัยและการขยายตัวของประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อดำเนินมาตรการนวนเกษตรที่มีความครอบคลุมทางสังคมและเพศสภาพ (เชื่อมโยงกับหลักการ 2)

หลักการ 10: ดำเนินการให้มีมาตรการป้องกันและสิทธิครอบครอง

มีความเป็นไปได้อย่างมากที่มาตรการด้านนวนเกษตรจะทำให้เกิดความตึงเครียดระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในด้านที่สิทธิในที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติยังขาดความชัดเจน ด้วยเหตุนี้ การมีมาตรการป้องกันสิทธิครอบครองจึงมีความสำคัญที่จะทำให้มั่นใจได้ว่ามาตรการด้านนวนเกษตรนั้นไม่ก่อผลเสียกับสิทธิของชุมชน หรือทำให้เกิดผลกระทบในทางลบกับสายใยของสังคมและความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 10.1

ทำความเข้าใจถึงสิทธิครอบครองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เป้าหมายสำหรับการทำนวนเกษตรรายใหญ่ โดยเฉพาะที่เป็นการลงทุนขององค์กรธุรกิจ⁹

แนวทางปฏิบัติ 10.2 สร้างการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อวางแผนมาตรการนวนเกษตรขนาดใหญ่ เคารพในความมุ่งหวังและสิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และดำเนินการให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในนวนเกษตร โดยไม่ถูกคุกคามหรือถูกโยกย้ายโดยไม่สมัครใจเนื่องจากการลงทุนด้านนวนเกษตรขนาดใหญ่ (เชื่อมโยงกับหลักการ 3, 7, 8, 9)

แนวทางปฏิบัติ 10.3 ดำเนินการให้เกิดความมั่นคงของสิทธิ์ถือครองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง และ/หรือ ได้รับผลกระทบจากมาตรการนวนเกษตร เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางสังคม และเพื่อให้เกิดผลตอบแทนจากการลงทุนที่เป็นประโยชน์

แนวทางปฏิบัติ 10.4 ดำเนินการเพื่อให้ได้รับความยินยอมโดยอิสระ

ล่วงหน้าและเมื่อได้รับข้อมูลครบถ้วนจากผู้ถือสิทธิที่อาจได้รับผลกระทบ ทั้งผลเสียและอื่นๆ จากมาตรการนวนเกษตรขนาดใหญ่ และการชดเชยที่เป็นธรรมสำหรับความเสียหายที่อาจหลีกเลี่ยงไม่ได้ (เชื่อมโยงกับหลักการ 7, 8)

⁹ มีเครื่องมือและคู่มือหลายชนิดที่สามารถใช้ประเมินสิทธิถือครอง ดู แนวทางปฏิบัติด้วยความสมัครใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบการถือครองที่ดิน ประมง และป่าไม้ ในบริบทความมั่นคงอาหารระดับชาติ ของ FAO: <http://www.fao.org/docrep/016/i2801e/i2801e.pdf>.

4.5 หลักการออกแบบทางเทคนิค

หลักการ 11: ออกแบบทางเลือกของวนเกษตรให้สอดคล้องกับบริบท

ระบบและตัวเลือกด้านวนเกษตรนั้นมีอยู่หลากหลาย โดยความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับวิธีการออกแบบที่ได้ผล โดยอ้างอิงบริบทที่เชื่อมโยงกับเงื่อนไขระดับภายในประเทศ ระดับประเทศ และระดับโลก การได้มาซึ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในเวลาเดียวกันถือเป็นเป้าหมายหลักของวนเกษตร สิ่งแลกเปลี่ยนนั้นมักจะมีอยู่เสมอ แต่วนเกษตรที่ออกแบบมาดีสามารถให้ประโยชน์หลายอย่างในเวลาเดียวกัน และตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำวนเกษตร มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 11.1 จัดหาเครื่องมือสนับสนุนการตัดสินใจที่เป็นมิตรต่อผู้ใช้

เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถร่วมกันประเมินข้อมูล ระบุถึงโอกาสและข้อจำกัด

และตัดสินใจได้โดยมีข้อมูลครบถ้วนเกี่ยวกับตัวเลือกของวนเกษตร

การสนับสนุนการตัดสินใจประกอบด้วยข้อมูลและชุดข้อมูลของลักษณะทางชีวฟิสิกส์ เช่น ภูมิประเทศ การใช้ที่ดิน ดิน อุณหภูมิและน้ำฝน และสถิติทางสังคม-เศรษฐกิจ รวมถึงเพศสภาพ ข้อมูลตลาด ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

แนวทางปฏิบัติ 11.2 ให้หลักประกันว่าตัวเลือกของวนเกษตรได้รับการคัดเลือกตามความต้องการ

ความสนใจหรือเป้าหมายอันจำเพาะของแต่ละบุคคล (ผู้ถือครองรายย่อย, ผู้ถือครองรายใหญ่ องค์กรธุรกิจ) และสาธารณะ (ภาครัฐ, องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐ) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นได้ในเรื่องสภาพภูมิอากาศ

เงื่อนไขและนโยบายทางเศรษฐกิจในอนาคต (เชื่อมโยงกับหลักการ 3, 7, 8, 9)

แนวทางปฏิบัติ 11.3 ออกแบบทางเลือกวนเกษตรโดยอ้างอิงบริบทของท้องถิ่นเกี่ยวกับเงื่อนไขทางชีวฟิสิกส์

สังคมเศรษฐกิจ (รวมถึงการมีแรงงานและค่าแรง) วัฒนธรรม โครงสร้างพื้นฐาน ตลาด และนโยบาย

(เชื่อมโยงกับแนวทางปฏิบัติ 12.2 และหลักการ 3, 5,

9, 10) และพิจารณามิติด้านเวลา (ตัวอย่างเช่น การหมุนเวียนไม้ยืนต้น พืชเศรษฐกิจ ปศุสัตว์ ปลา)

และมิติด้านพื้นที่ (เช่น การจัดวางพื้นที่ขององค์ประกอบในระบบ) ของวนเกษตร

แนวทางปฏิบัติ 11.4 มุ่งที่จะทำให้เกิดประโยชน์ที่เหมาะสมที่สุด ไปพร้อมกับประโยชน์ทางสังคม-วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเงื่อนไขด้านสังคม-วัฒนธรรม (เชื่อมโยงกับหลักการ 2, 9) และสถานะการถือครองที่ดินของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางตรง (เชื่อมโยงกับหลักการ 10)

แนวทางปฏิบัติ 11.5

ให้หลักประกันว่าทางเลือกรวมเกษตรที่เลือกไว้นั้นมีการดำเนินการร่วมกับเทคโนโลยีการอนุรักษ์และการเกษตรที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ¹⁰ เช่น การไถพรวนไค้เป็นแนวระดับ (โดยเฉพาะบนที่ดินลาดชัน), การปลูกพืชคลุมดิน, การใช้วัสดุคลุมดิน, การไถเป็นสันร่องหรือไม่ไถพรวน, สายพันธุ์ทนแล้ง และเทคโนโลยีประหยัดน้ำ

แนวทางปฏิบัติ 11.6

ให้แนวทางปฏิบัติทางเทคนิคเพื่อให้มั่นใจถึงการจัดการที่เหมาะสมสำหรับทางเลือกรวมเกษตรผ่านการฝึกอบรมและการเพิ่มขยาย เพื่อสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (เชื่อมโยงกับหลักการ 2, 6)

หลักการ 12: เลือกองค์ประกอบของวนเกษตรโดยเน้นการมีส่วนร่วม

การคัดเลือกและตัดสินใจเลือกองค์ประกอบไม้ยืนต้น พืชเศรษฐกิจ ปศุสัตว์ และปลา/สัตว์น้ำในมิติของพื้นที่และเวลาสำหรับการทำงานวนเกษตรนั้นมีความสำคัญยิ่งต่อผลสำเร็จ ขึ้นอยู่กับเป้าหมาย (ระยะสั้น ปานกลาง หรือระยะยาว) ของเกษตรกรผู้ถือครองรายย่อย รายใหญ่ และเกษตรกรที่เป็นองค์กรธุรกิจ ทรัพยากรการผลิตของเกษตรกร (ขนาดที่ดิน แรงงาน ทุน) และข้อพิจารณาอื่นๆ เช่น การถือครองและตลาด การเลือกองค์ประกอบในการทำงานวนเกษตรควรยึดถือแนวคิด: 'ใช้ไม้ยืนต้น พืชเศรษฐกิจ ปศุสัตว์ และ/หรือปลาชนิดที่ถูกต้อง ในสถานที่ที่ถูกต้อง เพื่อวัตถุประสงค์ที่ถูกต้อง' มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 12.1 ระบุชนิดพืช ปศุสัตว์ และ/หรือสัตว์น้ำและสายพันธุ์ที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางชีวฟิสิกส์ (อุณหภูมิ น้ำฝน ระดับความสูง และดิน) ของพื้นที่เป้าหมายของวนเกษตร

¹⁰ คู่มือแนวทางปฏิบัติระดับภูมิภาคของอาเซียนเพื่อส่งเสริมการทำเกษตรที่สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ เพื่อตัวอย่างและกรอบความร่วมมือ:

<http://www.asean.org/wp-content/uploads/images/2015/October/ASEAN-Regional-Guidelines-on-Promoting-CSA-Practices/ASEAN%20Regional%20Guidelines%20on%20Promoting%20CSA%20Practices-endorsed%2037th%20AMAF.pdf>

โดยพิจารณาถึงการมีอยู่ในพื้นที่และสถานที่ที่คล้ายกัน (เชื่อมโยงกับหลักการ 11)¹¹

พิจารณาการเปลี่ยนแปลงในอนาคตของ

สภาพภูมิอากาศเมื่อเลือกชนิด สายพันธุ์ และพันธุ์ที่จะรวมไว้ในระบบวนเกษตร

วิธีที่ดีที่สุดคือการดำเนินกระบวนการนี้ควบคู่ไปกับการสำรวจตลาดของชนิดและสายพันธุ์

เพื่อบ่งชี้ตลาดและออกแบบยุทธศาสตร์สำหรับการทำตลาดผลผลิตวนเกษตรได้ดียิ่งขึ้น (เชื่อมโยงกับหลักการ 11)

แนวทางปฏิบัติ 12.2

ดำเนินการสำรวจหรือจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่นเพื่อบ่งชี้ถึงการใช้งาน

(สินค้าและบริการ) ที่ต้องการสำหรับไม้ยืนต้น พืชเศรษฐกิจ ปศุสัตว์ ปลา

และชนิดพันธุ์ที่ต้องการเพาะปลูกหรือเลี้ยง โดยให้กระบวนการนี้มีความครอบคลุมและเท่าเทียม เมื่อจำเป็น

ให้จัดกลุ่มสำรวจความคิดเห็นแยกกันสำหรับชาย หญิง เยาวชน และกลุ่มชายขอบ

เพื่อให้มั่นใจว่าทุกกลุ่มสามารถแสดงความคิดเห็น (เชื่อมโยงกับหลักการ 8, 9, 10, 11)

แนวทางปฏิบัติ 12.3

พิจารณาและใช้แนวทางปฏิบัติที่มีอยู่ซึ่งรับรองโดยประเทศสมาชิกอาเซียนเกี่ยวกับการคัดเลือกสายพันธุ์

คุณภาพ การจัดหา การแจกจ่าย และการจัดการ

ตลอดจนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกชนิดและพันธุ์ปศุสัตว์และสัตว์น้ำ

ดำเนินการให้มั่นใจว่าชนิดและ/หรือสายพันธุ์พืช ปศุสัตว์และสัตว์น้ำท้องถิ่นไม่ได้รับผลกระทบในทางลบจาก

ชนิดและสายพันธุ์ต่างถิ่นในระบบวนเกษตร

แนวทางปฏิบัติ 12.4 ดำเนินการให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก

โดยเฉพาะเกษตรกร นักลงทุน คนงานส่วนขยาย

และหน่วยงานของรัฐในการตัดสินใจเกี่ยวกับองค์ประกอบในระบบวนเกษตร

¹¹ สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลออนไลน์และอื่นๆ ของชนิดพันธุ์ที่เหมาะสมกับเงื่อนไขทางชีวฟิสิกส์ของท้องถิ่นและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้มีทางเลือกมากขึ้น ตัวอย่างเช่น: Tree Functional and Ecological Databases (<http://www.worldagroforestry.org/output/tree-functional-and-ecological-databases>)

4.6 หลักการสื่อสารและปรับขยาย

หลักการ 13: สื่อสารความรู้ด้านวนเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อคำนึงถึงการขาดความรู้โดยละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาและจัดการวนเกษตรในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน โดยทั่วไป และความแตกต่างและซับซ้อนของการทำวนเกษตร

การจัดการความรู้และการสื่อสารความรู้จึงมีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้กำหนดนโยบาย เกษตรกร นักลงทุน และผู้มีบทบาทในตลาด เพื่อส่งเสริมให้มีการตอบรับในวงกว้าง และมีการพัฒนางานวนเกษตรอย่างต่อเนื่อง มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 13.1

ระบุความต้องการและช่องว่างด้านความรู้และการสื่อสารสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด รวมถึงเกษตรกร หน่วยงานด้านส่วนต่อขยายและที่ปรึกษา รัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลกลางของประเทศ ผู้มีบทบาทในตลาด นักลงทุน โดยใช้วิธีที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อให้การสนับสนุนที่ปรับให้เข้ากับความต้องการ

แนวทางปฏิบัติ 13.2 สื่อสารอย่างชัดเจนระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในภูมิภาค และ/หรือ

ห่วงโซ่คุณค่าในภาษาและรูปแบบที่ต้องการ รวมถึง แต่ไม่จำกัดเพียง

เนื้อหาที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นเนื้อหาภาพและเสียง การประชุมขนาดใหญ่และเล็ก

การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรมภาคสนาม และแปลงเกษตรสาธิต

— เพื่อให้เข้าใจถึงประเด็นความท้าทายในการตอบรับการทำวนเกษตร

แนวทางปฏิบัติ 13.3

เสริมสร้างศักยภาพในการจัดการความรู้และการสื่อสารของสถาบันที่รับผิดชอบด้านวนเกษตร

และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานวนเกษตร รวมถึงภาคีหุ้นส่วนระดับประเทศและภายในประเทศ

เพื่อสร้างและแบ่งปันความรู้และทักษะอย่างได้ผลยิ่งขึ้น พร้อมทั้งให้คำแนะนำทางเทคนิค

สนับสนุนการวางแผนและการตัดสินใจในระดับต่างๆ ติดตามผลลัพธ์และผลกระทบ ส่งเสริมวิธีการ ผลลัพธ์

และผลสำเร็จทั้งแบบเจาะจงและในวงกว้าง

และสนับสนุนการขับเคลื่อนด้านการเงินเพื่อการวิจัยและพัฒนางานวนเกษตร

แนวทางปฏิบัติ 13.4 จัดให้มีการจัดการและการสื่อสารความรู้ด้านทรัพยากรที่เพียงพอ เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดได้รับข้อมูลครบถ้วน สามารถมีส่วนร่วมในการหารือ และสามารถเพิ่มความรู้และทักษะ และสามารถปรับตัวและปรับปรุงได้อย่างต่อเนื่อง

หลักการ 14: วางแผนการขยายผลและความยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาถึงความเจาะจงต่อบริบทของมาตรการวนเกษตร

การขยายผลวนเกษตรต้องมีการวางแผนอย่างถี่ถ้วนและคำนึงถึงมุมมองที่เป็นสากลและสอดคล้องกับบริบท ทั้งนี้ต้องมีการพิจารณาข้อกำหนดสำหรับการขยายผลวนเกษตรเพื่อให้เกิดผลอย่างยั่งยืน มีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ โดยอาจมีแนวทางปฏิบัติอื่นๆ อีก

แนวทางปฏิบัติ 14.1

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการวางแผนสำหรับการขยายผลมาตรการวนเกษตร (เชื่อมโยงกับหลักการ 3)

แนวทางปฏิบัติ 14.2

ทำความเข้าใจกับศักยภาพสูงสุด และข้อจำกัดของการขยายผลวนเกษตร โดยพิจารณาศึกษาโอกาสทั้งภายในและภายนอก รวมถึงเงื่อนไขด้านชีวฟิสิกส์ สังคม วัฒนธรรม แรงงาน และตลาด ตลอดจนยุทธศาสตร์และแผนของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจมีผลกับการขยายผลที่เสนอ

แนวทางปฏิบัติ 14.3 ดำเนินการให้ข้อกำหนดสำหรับการขยายผลนั้นเป็นที่เข้าใจโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และมีการตอบสนองทั้งหมดหรือบางส่วนที่สถานที่เป้าหมาย

แนวทางปฏิบัติ 14.4

ทำความเข้าใจจุดมุ่งเน้นของการขยายผล ซึ่งอาจเป็นแง่มุมด้านเทคนิคหรือสถาบันของวนเกษตร หรือทั้งสองอย่าง แง่มุมด้านเทคนิค รวมถึงการคัดเลือกองค์ประกอบระบบของชนิดไม้ยืนต้น พืชเศรษฐกิจ ปศุสัตว์ และ/หรือสัตว์น้ำ การออกแบบและจัดการ และผลกระทบในระดับฟาร์มและภูมิทัศน์ แง่มุมด้านสถาบัน รวมถึงการจัดตั้งผู้ถือครองรายย่อย การสร้างความร่วมมือในฐานะหุ้นส่วน วิธีการฝึกอบรมและกลไกการจัดหาเงินทุน

แนวทางปฏิบัติ 14.5

แสวงหาความเห็นพ้องเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการขยายผลในบริบทนั้นๆ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะมาเกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น รัฐบาลท้องถิ่น บริษัทเอกชน กลุ่มผู้ผลิต หน่วยงานส่วนต่อขยาย

แนวทางปฏิบัติ 14.6 ทบทวนแนวทางในการขยายผล กระบวนการและความสำเร็จเป็นระยะ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ปัญหา และโอกาส หรือวางมาตรการในการปรับเปลี่ยน

5. ข้อพิจารณาในการดำเนินการ

หลักการและแนวทางปฏิบัติเหล่านี้ประกอบเป็นกรอบการทำงานที่เอื้อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนมีการอภิปรายหรือเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และโครงการวนเกษตร และยังเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับการลงทุนด้านวนเกษตรสำหรับภาคเอกชนด้วย เพื่อวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

ควรปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติทางเทคนิคเกี่ยวกับวนเกษตรที่ปรับให้เข้ากับเขตทางนิเวศวิทยาและสังคม-วัฒนธรรมเฉพาะของประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งนี้มีข้อควรพิจารณาในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

5.1 บทบาทและการจัดการสถาบัน

รัฐบาลและหน่วยงานในระดับต่างๆ ของประเทศสมาชิกอาเซียน องค์กรพัฒนาเอกชน สมาคมและสหกรณ์เพื่อการเกษตร องค์กรชุมชน ภาคเอกชน (ผู้ถือครองรายย่อยและรายใหญ่ วิสาหกิจขนาดเล็กและขนาดกลาง, องค์กรธุรกิจ) และอื่นๆ ล้วนมีบทบาทที่แตกต่างกัน จำเป็นต้องมีการดำเนินงานให้สอดคล้องกันในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย เสริมสร้างศักยภาพองค์กร

ตลอดจนความร่วมมือและการตัดสินใจระหว่างหลายสาขาแบบมีส่วนร่วม (หลักการ 1, 2, 3) การระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักและทำความเข้าใจบทบาทและความมุ่งหวังของฝ่ายต่างๆ เหล่านี้เป็นก้าวแรกที่มีความจำเป็นในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยสำหรับวนเกษตร

มาตรการด้านวนเกษตรที่ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยการสนับสนุนของรัฐบาล ผ่านนโยบายและแผนงานที่มีเงินทุนสนับสนุน

ในบริบทของผลประโยชน์ที่ประจักษ์กันกับการผลิตทางการเกษตรแบบเดี่ยวในเชิงพาณิชย์ ดังที่ได้ชี้แจงไว้โดยละเอียดในหลักการที่ 1

ประเทศสมาชิกอาเซียนควรกำหนดสถาบันที่รับผิดชอบการพัฒนาวนเกษตรโดยเฉพาะในประเทศของตน วนศาสตร์ชุมชนเป็นหนึ่งในแผนงานและกลไกระดับชาติหลายๆอย่างที่สามารถใช้ดำเนินงานด้านวนเกษตรโดย

มีการสนับสนุนด้านนโยบายและเงินทุน ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศมีแผนงานด้านวนศาสตร์ชุมชน โดยมีแผนและเป้าหมายที่จะยกระดับการดำเนินชีวิตของบุคคลที่อาศัยอยู่กับป่าในขณะเดียวกันสามารถคุ้มครองและจัดการป่าได้อย่างยั่งยืน ซึ่งวนเกษตรมีบทบาทสำคัญยิ่งในการบรรลุเป้าหมายเหล่านี้

นักลงทุนภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญมากในการพัฒนานวนเกษตร

โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทอุตสาหกรรมเกษตรที่ให้ความสนใจในการผลิตที่ยั่งยืนและมุ่งที่จะรับการรับรองซึ่งจะทำให้สามารถทำตลาดตราสินค้าต่างๆ ว่า ‘เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม’

สถาบันวิจัยและวิชาการระดับชาติจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในงานวิจัย

การฝึกอบรมและการให้ความรู้ด้านวนเกษตร เพื่อ 1)

สร้างองค์ความรู้และหลักฐานเชิงประจักษ์ด้านวนเกษตรที่จำเป็นในการปรับเปลี่ยนและ/หรือปรับปรุงข้อเสนอแนะทางเทคนิคและนโยบาย 2) พัฒนาเครื่องมือและวิธีการสำหรับการสร้างองค์ความรู้

การติดตามและประเมินผลกระทบ และ 3) สนับสนุนการเรียนรู้ต่อเนื่อง การศึกษา และการเผยแพร่ความรู้ ควรดำเนินการวิจัยพื้นฐานและประยุกต์ในด้านวนเกษตรในลักษณะที่เน้นการมีส่วนร่วม (หลักการ 3, 8, 9)

ส่วนต่อขยายของป่าไม้และการเกษตร

หรือบริการให้คำปรึกษาในชนบทของประเทศสมาชิกอาเซียนก็มีบทบาทสำคัญยิ่งในการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์

การฝึกอบรมและสร้างกลุ่มของผู้ทำงานด้านการต่อขยายที่มีทักษะที่เหมาะสมในการสนับสนุนการวางแผนดำเนินการ ติดตามและประเมินผลวนเกษตร

สมาคมและสหกรณ์ของเกษตรกร

และองค์กรชุมชนมีความสำคัญอย่างมากในการร่วมสร้างองค์ความรู้ด้านวนเกษตร

การแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรด้วยกัน และการยอมรับในทางเลือก

วนเกษตรที่เหมาะสมกับบริบทของตนในแง่ชีวฟิสิกส์ สังคม-เศรษฐกิจ วัฒนธรรม

เงื่อนไขของตลาดและนโยบาย การรวบรวมความมั่งหวัง ข้อกังวล และผลผลิตของเกษตรกร

และส่งเสริมการหารือกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงผู้กำหนดนโยบายและนักลงทุน

สมาชิกของ CGIAR ซึ่งเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่ออนาคตที่มีความมั่นคงทางอาหาร

มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของแผนงานวิจัยของตนกับวาระด้านวนเกษตรของประเทศสมาชิกอาเซียน

และ/หรือดำเนินการวิจัยโดยตรงร่วมกับหุ้นส่วนในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ

ข้อสุดท้าย องค์การของสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง FAO
มีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ ให้คำแนะนำด้านนโยบาย
และการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัติเหล่านี้ ในกรณีที่ทำได้

5.2 การวางแผนและการจัดหาเงินทุน

เนื่องจากวนเกษตรนั้นไม่ได้อยู่ในมือของงานเกษตรหรือป่าไม้อย่างใดอย่างหนึ่งโดยตรง ประเทศสมาชิกอาเซียนที่มุ่งหวังจะพัฒนาแผนงานวนเกษตรระดับชาตินั้นควรพิจารณาโครงสร้างพื้นฐานของสถาบันที่จำเป็นในการทำให้แผนงานระดับประเทศประสบผลสำเร็จก่อนเป็นอันดับแรก (หลักการ 1) ภายใต้การนำของสถาบันที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นภายในกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จะสามารถจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานแบบหลายสาขาเพื่ออำนวยความสะดวกในการวางแผนได้ แนวทางนี้สอดคล้องกับ กรอบความร่วมมือหลายสาขาของอาเซียนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: การเกษตร ประมง และป่าไม้สู่ความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งเป็นกลไกสำหรับการประสานความร่วมมือ ควรมีการวางแผนเพื่อรองรับวิสัยทัศน์และแผนพัฒนาวนเกษตรโดยประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้เห็นถึงหนทางที่จะเดินไปข้างหน้า การขับเคลื่อนการพัฒนาวนเกษตรในภูมิภาคนั้นสามารถทำได้หลายวิธี รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการลงทุน โดยมีนโยบายสนับสนุนและกระตุ้นการเปิดตลาดสำหรับผลผลิตวนเกษตร และการบูรณาการให้วนเกษตรมาเป็นกระแสหลักในยุทธศาสตร์ แผน และเป้าหมาย ตัวอย่างเช่น แผนการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือมีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ แผนดำเนินงาน REDD+ ระดับประเทศ แผนพัฒนาชนบท แผนงานฟื้นฟูที่ดิน การวางแผนการใช้ที่ดิน และเป้าหมายการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด ทั้งนี้สามารถแสวงหาหุ้นส่วนการพัฒนาระหว่างประเทศและหุ้นส่วนระดับทวิภาคีของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้แผนงานพัฒนาที่มีความสอดคล้องกัน หรือสามารถให้การสนับสนุนด้านเงินทุนโดยตรงแก่แผนงานวนเกษตรของประเทศสมาชิก การวางแผนสำหรับแผนงานหรือโครงการวนเกษตรระดับประเทศหรือภายในประเทศต้องอาศัยการกำหนดขอบเขตและการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อระบุถึงประเด็น ความท้าทาย ช่องว่าง และโอกาส

ถ้าสัญญาณทางบวกทำให้ว่าที่นักลงทุน (ผู้ถือครองรายย่อย ผู้ถือครองรายใหญ่ องค์กรธุรกิจ)

มีความมั่นใจที่จะลงทุนกับวนเกษตร จะต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงิน

และการวางแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวและแผนการจัดการระยะกลาง การวางแผนในระดับชุมชนท้องถิ่น ฟาร์มเกษตรหรือระดับไร่นา

ควรได้รับการสนับสนุนจากตัวแทนส่วนต่อขยายที่ได้รับการฝึกอบรมในด้านวนเกษตร (หลักการ 2)

และรวมถึงการเลือกทางเลือกรวนเกษตรจำนวนหนึ่งที่เหมาะกับบริบทนั้นๆ

โดยคำนึงถึงเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ตลาด และนโยบายที่เจาะจง (หลักการ 12)

5.3 การวิจัยและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและการวิจัยเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการร่วมสร้างองค์ความรู้ด้านวนเกษตร

ไม่ใช่เฉพาะเพื่อสนับสนุนการขยายแนวปฏิบัติที่เท่านั้น

แต่ยังรวมถึงการเพิ่มความสามารถในการปรับเทคโนโลยีและการปฏิบัติด้านวนเกษตรที่มีอยู่เพื่อให้ตอบสนองค
วามเปลี่ยนแปลงในตลาดท้องถิ่น

รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในอนาคตในด้านสภาพภูมิอากาศและอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก (หลักการ 3, 12)

การบันทึกและรวบรวมความสำเร็จและล้มเหลวของรูปแบบการทำวนเกษตรในอดีตและที่มีอยู่

เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการกำหนดลำดับความสำคัญของการวิจัยในหลายแง่มุมของวนเกษตร

งานวิจัยควรเน้นการปฏิบัติ

และดำเนินการในรูปแบบที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและมีส่วนร่วมระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ส่วนหนึ่งของกระบวนการวางแผนอาจเป็นการระบุถึงงานวิจัยและสถาบันทางวิชาการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

หรือประสงค์จะเกี่ยวข้องในการวิจัยวนเกษตร

และขอรับการสนับสนุนจากสถาบันเหล่านี้เพื่อดำเนินงานแบบประสานความร่วมมือกัน

เพื่อให้เสริมซึ่งกันและกัน

แทนที่จะทำวิจัยแบบซ้ำซ้อน

ควรมีการสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรด้านวนเกษตรเพื่อให้หลักประกันว่ามีการสอนเรื่องวนเกษตรในสถาบัน

ระดับอุดมศึกษา โดยต่อยอดจากการทำงานของ Southeast Asian Network for Agroforestry Education

ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดย World Agroforestry Centre ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 และได้รับเงินทุนสนับสนุนจาก

Swedish International Development Agency ตลอดจนเครือข่ายระดับอุดมศึกษาที่มีอยู่ในภูมิภาค การดำเนินงานดังกล่าวควรสอดคล้องกับเป้าหมายโดยภาพรวมของ ศูนย์ระดับภูมิภาคว่าด้วยการวิจัยและบัณฑิตศึกษาด้านการเกษตรของซีมีโอ

5.4 การติดตามและประเมินผล

เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพในระดับสูงของวนเกษตรต่อเป้าหมายการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด เป้าหมายการลดการเสื่อมสภาพของดิน เป้าหมายความมั่นคงทางอาหารและเป้าหมายและยุทธศาสตร์อื่นๆ ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถรวมการทำงานเกษตรในแผนงานการติดตาม รายงาน และการตรวจสอบของตนได้ กระบวนการติดตามทุกอย่างควรตรวจสอบให้เกิดความมั่นใจว่าหลักการต่อไปนี้ได้รับการตอบสนองโดยแผนงานวนเกษตร:

- 1) การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง: แผนงานควรใช้กระบวนการรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อมูลแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างต่อเนื่อง แผนงานควรสามารถปรับให้ยอมรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ได้
- 2) การติดตามอย่างมีส่วนร่วมและเป็นมิตรต่อผู้ใช้: การพัฒนาเครื่องมือในการติดตามควรทำในลักษณะเน้นการมีส่วนร่วม เพื่อให้เป็นมิตรต่อผู้ใช้
- 3) เสริมศักยภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย: การมีส่วนร่วมอย่างได้ผลต้องอาศัยทักษะและความสามารถทางวิชาการ สังคม และการเงิน การเสริมศักยภาพเหล่านี้อาจเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการติดตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรและสหกรณ์เกษตรกรและกลุ่มผู้ใช้ป่า

ในระดับอาเซียน

การติดตามการยอมรับกรอบการทำงานนี้โดยประเทศสมาชิกควรได้รับการประสานงานโดยหน่วยงานอาเซียน ในสาขาอาหาร เกษตร และป่าไม้ โดยใช้เครื่องมือติดตามที่เหมาะสมที่รับรองโดยอาเซียน เช่น การติดตามของอาเซียนว่าด้วยความมั่นคงทางอาหาร สิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กรอบความร่วมมือหลายสาขาของอาเซียนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ: การเกษตร ประมง

และป่าไม้สู่ความมั่นคงทางอาหารนั้นสามารถใช้สำหรับการติดตามและประเมินผลการยอมรับแนวทางปฏิบัติโดยประเทศสมาชิก โดยเฉพาะเกี่ยวกับความร่วมมือหลายภาคส่วนภายในประเทศสมาชิก

FAOอาจพิจารณาติดตามและประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแนวทางปฏิบัตินี้โดยประเทศสมาชิกอาเซียน ในแง่ที่เกี่ยวกับฐานข้อมูลโลกด้านความครอบคลุมของไม้ยืนต้นและไม้ยืนต้นนอกป่า

5.5 การบริหารจัดการความรู้

หนึ่งในหลายประเด็นที่มีการหยิบยกมากล่าวถึงในการพัฒนานวนเกษตรก็คือการขาดแหล่งข้อมูลและความรู้ในประเทศสมาชิกอาเซียน

ประเด็นนี้เชื่อมโยงกับการขาดหน่วยงานรับผิดชอบหลักสำหรับการวิจัยและพัฒนาด้านนวนเกษตรในประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศ

และยังสืบเนื่องมาจากการที่ความรู้ด้านนวนเกษตรนั้นมักจะมีเป็นบทความทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น

และไม่สามารถเข้าถึงได้สำหรับผู้กำหนดนโยบายและผู้วางแผน สำหรับหลักการที่ 13

ความรู้ด้านนวนเกษตรนั้นจะต้องมีการสื่อสารอย่างได้ผล แต่จะ

ไม่สามารถจัดการและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพหากไม่มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบให้กับหน่วยงานที่เหมาะสม

ดังนั้นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนก็คือการจัดตั้งสถานที่สำหรับการองค์ความรู้ด้านนวนเกษตรอย่างได้ผล และให้หลักประกันว่าความรู้เช่นนี้จะสามารถเข้าถึงได้สำหรับผู้ใช้ที่หลากหลายมากขึ้น

ภารกิจของสถานที่นี้คือการเก็บรวบรวมและจัดหมวดหมู่ขององค์ความรู้ด้านนวนเกษตร

จัดตั้งโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีที่เน้นด้านความรู้ เช่น พอร์ทัลทางเว็บและติดตามการใช้งาน

(เชื่อมโยงกับการติดตามและประเมินผลในหัวข้อ 5.4)

การจัดการองค์ความรู้ด้านนวนเกษตรนั้นเป็นภารกิจที่สามารถดำเนินการโดยสถาบันที่ได้รับมอบหมายหรือสถาบันที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามที่อ้างถึงในหลักการ 1

ภารกิจนี้อาจดำเนินการร่วมกันโดยเจ้าขององค์ความรู้และผู้แทนหลายราย เช่น สถาบันวิจัยและภาควิชาการ ตลอดจนองค์กรพัฒนาเอกชน

ภาคผนวก 1. การพัฒนาแนวทางปฏิบัติ

แนวความคิดในการจัดทำแนวทางการพัฒนาวนเกษตรของอาเซียนเกิดขึ้นจากการหารือหลายครั้งตั้งแต่ปี 2558 ระหว่างกลุ่มภาคีในหุ้นส่วนอาเซียน-สวิสเพื่อวนศาสตร์ชุมชนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คณะทำงานอาเซียนด้านวนศาสตร์ชุมชนและสำนักเลขาธิการอาเซียนฝ่ายอาหาร การเกษตร และป่าไม้ที่เกี่ยวข้อง

และได้รับแจ้งจากการนำวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์เพื่อความร่วมมืออาเซียนในด้านอาหาร การเกษตร และป่าไม้ ค.ศ. 2016–2025 มาใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

แผนดังกล่าวระบุว่าวนเกษตรเป็นหนึ่งในแผนปฏิบัติการเพื่อบรรลุความมั่นคงด้านอาหารเมื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ในขณะที่บทบาทและการมีส่วนร่วมของวนเกษตรในพื้นที่เหล่านี้มีให้เห็นมากขึ้นในกลยุทธ์ระดับชาติและแผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเติบโต 'สีเขียว' และการพัฒนาที่ยั่งยืน

การกำหนดใช้แนวทางเหล่านี้ทำให้เกิดความท้าทายอย่างมากเนื่องจากวนเกษตรยังไม่มีสถาบันใดที่รับผิดชอบงานวิจัยหลายชิ้นซึ่งนอกเหนือจากการตัดสินใจของเกษตรกรและความท้าทายระดับฟาร์ม อุปสรรคหลักคือการขาดนโยบายที่ชัดเจน

ขาดกลไกการสนับสนุนและการส่งต่อระหว่างรัฐสมาชิกอาเซียน ด้วยกัน เพื่อแก้ไขปัญหานี้ จึงมีความจำเป็นในการกำหนดแนวทางที่เชื่อถือได้ระดับอาเซียนสำหรับวนเกษตรรวมทั้ง

หลักการและแนวทางที่สามารถสนับสนุนการพัฒนานโยบาย โครงการ และการลงทุนวนเกษตรที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครั้งแรกที่จัดขึ้นที่เชียงใหม่ ประเทศไทย

เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2559 ได้มีการตกลงกันว่าจะพัฒนาแนวทางปฏิบัติให้ครอบคลุมมากที่สุด

โดยรวมถึงนักวิจัย ผู้ฝึกสอน นักการศึกษา นักวางแผน ผู้ปฏิบัติงาน และผู้กำหนดนโยบาย

นอกจากนี้ยังเห็นพ้องกันว่าแนวทางปฏิบัติควรเชื่อถือได้และใช้งานได้จริงในภาษาและรูปแบบ

แต่ไม่มีรายละเอียดมากเกินไปเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในระหว่างการดำเนินการ

ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2017

กระบวนการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่ายได้รวมกิจกรรมหลักตามรายการด้านล่าง

จากการหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 245 คน จากผู้เข้าร่วมให้คำปรึกษาและแนะนำจากประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้งผู้กำหนดนโยบาย กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์ กลุ่มชุมชน

กลุ่มการจัดการป่าไม้ ผู้ปฏิบัติงาน และนักวิจัยในการประชุมคณะทำงานอาเซียนว่าด้วยวนศาสตร์ชุมชน ครั้งที่ 7 ซึ่งจัดขึ้นที่เชียงใหม่ ประเทศไทย วันที่ 12-14 มิถุนายน 2560

การปรึกษาหารือมุ่งเน้นไปที่วัตถุประสงค์และเนื้อหาทั่วไปของแนวทางปฏิบัติ

- 1) การนำเสนอและยอมรับบันทึกแนวคิดในการพัฒนาแนวทางปฏิบัติในการประชุมประจำปีของคณะทำงานอาเซียนด้านป่าเพื่อสังคม ครั้งที่ 11 ซึ่งจัดขึ้นที่เชียงใหม่ ประเทศไทย วันที่ 15 มิถุนายน 2560
- 2) เสนอแผนงานพัฒนาแนวปฏิบัติต่อคณะทำงานอาเซียนว่าด้วยสำนักเลขาธิการวนศาสตร์ชุมชนเมื่อเดือนมิถุนายน 2560
- 3) การจัดทำโครงร่าง 'zero Draft' ของแนวทางปฏิบัติโดย ICRAF และ FAO ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงสิงหาคม 2560
- 4) การเตรียมร่างฉบับแรกจาก สิงหาคม ถึง ธันวาคม 2560
- 5) การทบทวนร่างเอกสารฉบับแรกจาก โครงการหุ้นส่วนอาเซียน-สวิสด้านวนศาสตร์ชุมชนและการเปลี่ยนแปลงวสภาพภูมิอากาศ สำนักงานเลขาธิการอาเซียน และ FAO จาก ธันวาคม 2560 ถึงมกราคม 2561
- 6) ทบทวนร่างฉบับแรกโดยผู้เชี่ยวชาญด้านวนเกษตร รวมถึงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแม่น้ำโขงด้านวนเกษตรเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหารและโภชนาการ การเกษตรที่ยั่งยืนและการฟื้นฟูที่ดิน ผู้ประสานงานคณะทำงานอาเซียนว่าด้วยวนศาสตร์ชุมชน ทั้งภายในและภายนอกภูมิภาคในวันที่ 26 มกราคม 2561
- 7) การเตรียมร่างฉบับที่สอง มกราคม-กุมภาพันธ์ 2561
- 8) ทบทวนร่างฉบับที่สองโดยคณะทำงานระดับภูมิภาคของอาเซียน กุมภาพันธ์-มีนาคม 2561
- 9) ทบทวนร่างฉบับที่สองโดยคณะทำงานอาเซียนวนศาสตร์ชุมชนในเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน 2561
- 10) การสรุปร่างฉบับที่สอง เมษายน-พฤษภาคม 2561
- 11) การอภิปรายและการสรุปผลในการประชุมคณะทำงานอาเซียนว่าด้วยวนศาสตร์ชุมชน ครั้งที่ 12 ในเมืองดานัง เวียดนาม มิถุนายน 2561

ภาคผนวก 2. เอกสารปกขาว: วนเกษตร:

การส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารและการปรับตัวและการลดปัญหาที่
ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ¹²

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างสูงโดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ย 5.7% ใน GDP และมีรายงานว่าสามารถบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ โดยสามารถลดจำนวนผู้หิวโหยลงได้ครึ่งหนึ่ง แม้ว่าความสำเร็จนี้จะน่าทึ่ง แต่ผู้คนราวอีก 60 ล้านคน (>10% ของประชากรทั้งหมด) ยังคงไม่มีความปลอดภัยด้านอาหาร การที่ประชากรทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความเสื่อมโทรมของที่ดินและป่าไม้

¹² เอกสารปกขาววนเกษตรเน้นถึงแนวคิดที่กำลังพัฒนาของวนเกษตร แนวทางปฏิบัติด้านวนเกษตรที่ได้มีการนำมาใช้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การสนับสนุนความมั่นคงด้านอาหาร รายได้ การควบคุมน้ำ การปรับตัวและการบรรเทาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาและความท้าทาย ความท้าทายด้านนโยบาย และการเรียกร้องให้ดำเนินการของประเทศสมาชิกอาเซียน

อาจทำให้หลายประเทศในภูมิภาคนี้ประสบความล้มเหลวในการเลี้ยงดูประชากรตามที่คาดการณ์ไว้ในอนาคต การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นภัยคุกคามเพิ่มเติมต่อมิติ 'อุปทาน' ของความมั่นคงด้านอาหาร ตามรายงานการประเมินครั้งที่ 4 ของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้คาดว่าจะได้รับผลกระทบด้านลบอย่างรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากเศรษฐกิจส่วนใหญ่พึ่งพาการเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ

วนเกษตร หรือการใช้ต้นไม้ในฟาร์ม

และการบูรณาการของการทำป่าไม้และเกษตรกรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของภูมิทัศน์การทำเกษตรกรรมที่หลากหลาย สามารถให้ประโยชน์หลายประการทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากการเปรียบเทียบทั่วโลก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีสต็อกคาร์บอนชีวมวลสูงสุด (ต่อเฮกตาร์) บนพื้นที่เกษตรกรรมของทุกภูมิภาค โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น (คาร์บอน 60 ตันต่อเฮกตาร์ในปี 2543 และ 65 ตันต่อเฮกตาร์ในปี 2553)

เกษตรกรในส่วนต่าง ๆ ของภูมิภาคได้นำระบบและแนวปฏิบัติวนเกษตรที่หลากหลายมาใช้ เพื่อเพิ่มผลผลิตของพื้นที่เพาะปลูก และช่วยรักษาอาหาร รายได้ และความต้องการพื้นฐานอื่นๆ ในขณะเดียวกัน

ปริมาณคาร์บอนจำนวนมากที่ถูกกักโดยต้นไม้ในระบบวนเกษตรมีส่วนทำให้เกิดการลดปัญหาที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในขณะที่ป่าไม้และต้นไม้เป็น 'เครื่องปรับอากาศ'

ที่ทำให้สภาพแวดล้อมโดยรอบเย็นลงด้วยการนำน้ำกลับคืนสู่ชั้นบรรยากาศ อย่างไรก็ดี

การนำวนเกษตรในวงกว้างมาใช้ยังดำเนินการในวงจำกัดเนื่องจากประสบอุปสรรคและความท้าทายมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขาดสถาบันที่รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง

รวมทั้งขาดการสนับสนุนนโยบายเฉพาะสำหรับวนเกษตร

นโยบายวนเกษตรที่เฉพาะเจาะจงและกลไกการส่งมอบที่มีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็น

เพื่อให้สามารถเข้าถึงศักยภาพของวนเกษตรอย่างสมบูรณ์

ในการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและการปรับตัวและลดปัญหาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ภาคผนวก 3. บริบทระดับนานาชาติของแนวทางปฏิบัติ

แนวทางปฏิบัตินี้ยึดตามอนุสัญญา

ข้อตกลงและสนธิสัญญาระหว่างประเทศทั้งที่มีผลผูกพันทางกฎหมายและไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย ตลอดจนโครงการและกรอบการทำงานระดับโลกที่ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ให้คำมั่นไว้ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงสิ่งต่อไปนี้

- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 ข้อ ที่ได้รับการรับรองโดยผู้นำระดับโลก ในเดือนกันยายน 2558 ที่ต่อยอดจากความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ เป้าหมายการพัฒนา เป็นการระดมความพยายามเพื่อยุติความยากจนทุกรูปแบบ ต่อสู้กับความไม่เท่าเทียมกันและแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยยืนยันว่า “จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง”
- กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (UNFCCC) มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาเสถียรภาพของความเข้มข้นของก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศ เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบสภาพภูมิอากาศ โดยไม่มีข้อผูกมัดด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหรือมีกลไกการบังคับใช้สำหรับประเทศต่างๆ กรอบโครงสร้างระบุว่าสนธิสัญญาระหว่างประเทศเฉพาะ (เรียกว่าพิธีสารหรือข้อตกลง) สามารถเจรจาเพื่อระบุงการดำเนินการเพิ่มเติม เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ UNFCCC
- ข้อตกลงปารีสเกิดขึ้นจากการเจรจาของ UNFCCC และมีเป้าหมายที่จะสนับสนุนความพยายามระดับโลกในการลดอุณหภูมิที่คาดการณ์ไว้เพิ่มขึ้นเป็น 1.5 °C เหนือระดับอุณหภูมิที่เป็นอยู่ก่อนยุคอุตสาหกรรม เพิ่มความสามารถในการปรับตัว ส่งเสริมสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและการพัฒนาการปล่อยมลพิษต่ำโดยไม่มี ป็นส่งผลกระทบต่อระบบการผลิตอาหาร และสร้างกระแสการเงินที่สนับสนุนเป้าหมายเหล่านี้ ประเทศต่างๆ สามารถกำหนดการดำเนินการที่สอดคล้องกับสถานการณ์ระดับชาติ ความสามารถ และลำดับความสำคัญของประเทศผ่านการมีส่วนร่วมที่กำหนดโดยเจตนาในระดับประเทศ
- อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีววิทยา (CBD) กำหนดหลักการที่ควบคุมการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีววิทยา การใช้ปัจจัยต่าง ๆ อย่างยั่งยืน และ การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมกัน
- อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้าน การแปรสภาพเป็นทะเลทราย (UNCCD)

เป็นยุทธศาสตร์ระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2551-2561)

โดยมีเป้าหมายในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนระดับโลกเพื่อฟื้นฟูป่าและป้องกัน

การแปรสภาพเป็นทะเลทราย และความเสื่อมโทรมของที่ดิน และเพื่อบรรเทาผลกระทบจากภัยแล้ง เพื่อให้ลดภาวะยากจน และเกิดความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม UNCCD ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดกับ CBD และ UNFCCC เพื่อตอบสนองความท้าทายที่ซับซ้อนนี้ด้วยแนวทางเชิงบูรณาการและ 'การใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้'

- Bonn Challenge เป็นความพยายามระดับโลกในการฟื้นฟูป่าพื้นที่ 150 ล้านเฮกตาร์ของโลกที่ถูกทำลายล้างและเสื่อมโทรมของโลกภายในปี 2563 และ 350 ล้านเฮกตาร์ภายในปี 2573 เพื่อบรรลุพันธกรณีระหว่างประเทศที่มีอยู่ ซึ่งรวมถึง CBD Aichi Target 15, UNFCCC REDD+ และเป้าหมาย ริโอ+20 ด้านการสร้างความเป็นกลางการเสื่อมโทรมของที่ดิน
- อนุสัญญาแรมซาร์ว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นสนธิสัญญาระหว่างรัฐบาล ซึ่งให้กรอบการทำงานสำหรับการดำเนินการระดับชาติและความร่วมมือในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำและทรัพยากรของพื้นที่ชุ่มน้ำ
- ปฏิญญาริโอว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา รายละเอียดหลักการที่เป็นแนวทางของประเทศต่างๆ ในการสร้างสมดุลระหว่างการพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาในนโยบายและการดำเนินการ
- หลักจรรยาบรรณใน Germplasm Collection and Transfer เป็นกรอบการทำงานโดยสมัครใจระดับโลกที่ให้การรวบรวมอย่างมีเหตุผลและการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยั่งยืน
- คณะกรรมการระดับนานาชาติด้านป่าไม้ (International Panel on Forests) เสนอการดำเนินการเพื่อการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน
- แผนปฏิบัติการระดับโลกเพื่อการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมพืชอย่างยั่งยืนเป็นกรอบการทำงานระดับสากลโดยสมัครใจที่ให้การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตรอย่างยั่งยืน
- ปฏิญญาสหสวรรค์และเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหสวรรค์ที่มุ่งรักษา ศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมของมนุษย์ ขจัดความยากจน ปกป้องสิ่งแวดล้อมร่วม สนับสนุนสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย ส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศและธรรมาภิบาล และสร้างพันธมิตรระดับโลกเพื่อการพัฒนา
- กรอบการทำงาน Sendai สำหรับลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (พ.ศ. 2558 - 2573) มีเป้าหมายเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการสูญเสียชีวิต

การสูญเสียการดำเนินชีวิตและสุขภาพลง กรอบนี้ได้รับการรับรองในการประชุมโลกครั้งที่ 3 ของสหประชาชาติว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ที่เมืองเซนได ประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2558.

- แผนยุทธศาสตร์ของสหประชาชาติ สำหรับป่าไม้ (พ.ศ. 2560-2573) (UNSPF) กำหนดการทำงานที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ของระบบสหประชาชาติ และเพื่อส่งเสริม ความสอดคล้อง ความร่วมมือ และ การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานและพันธมิตรของ UN ตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กำหนดไว้ต่อไป
- ตลอดจนกรอบการทำงานเพื่อส่งเสริมความสอดคล้องและเป็นแนวทางและมุ่งเน้นงานของ International Arrangement on Forests (IAF) และองค์ประกอบ

ภาคผนวก 4. เอกสารประกอบ

Burke L, Ranganathan J, Winterbottom R, eds. 2015. *Revaluing ecosystems: pathways for scaling up the inclusion of ecosystem value in decision making*. Washington DC, USA: World Resources Institute.

Catacutan D, McGaw E, Llanza MA, eds. 2014. *In equal measure: a user guide to gender analysis in agroforestry*. Bogor, Indonesia: World Agroforestry Centre (ICRAF) Southeast Asia Regional Program.

Colfer CJP, Achdiawan R, Roshetko JM, Mulyoutami E, Yuliani EL, Mulyana A, Moeliono M, Adnan H, Erni. 2015. The balance of power in household decision-making: encouraging news on gender in Southern Sulawesi. *World Development* 76:147–164.

Coe R, Sinclair F, Barrios E. 2014. Scaling up agroforestry requires research ‘in’ rather than ‘for’ development. *Current Opinion in Environmental Sustainability* 6:1877–3435. <https://doi.org/10.1016/j.coes.2014.06.001>

Delaney M, Roshetko JM. 1999. Field test of carbon monitoring methods for home gardens in Indonesia. In: *Field tests of carbon monitoring methods in forestry projects*. Arlington VA, USA: Winrock International. pp 231–245. <http://www.worldagroforestry.org/region/sea/publications/detail?pubID=4214>.

[FAO] Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2017. *Agroforestry for landscape restoration: Exploring the potential of agroforestry to enhance the sustainability and resilience of degraded landscapes*. Rome, Italy: Food and Agriculture Organization of the United Nations.

[FAO] Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2013. *Advancing agroforestry on the policy agenda: a guide for decision-makers*. Agroforestry Working Paper No.1. Rome, Italy: Food and Agriculture Organization of the United Nations.

[FAO] Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2011. *Payments for ecosystem services and food security*. Rome, Italy: Food and Agriculture Organization of the United Nations.

Klapwijk CJ, van Wijk MT, Rosenstock TS, van Asten PJA, Thornton PK, Giller KE. 2014. Analysis of trade-offs in agricultural systems: current status and way forward. *Current Opinion in Environmental Sustainability* 6:110–115. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877343513001607>.

Kuyah S, Öborn I, Jonsson M, Dahlin AS, Barrios E, Muthuri C, Malmer A, Nyaga J, Magaju C, Namirembe A, Nyberg Y, Sinclair FL. 2016. Trees in *Science*,

Ecosystem Services & Management 12:4:255–273. <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21513732.2016.1214178>.

Martini E, Roshetko JM, Purnomosidhi P, Tarigan J, Idris N, Zulfadhli T. 2013. Fruit germplasm resources and demands for small-scale farmer’s post-tsunami and conflicts in Aceh, Indonesia. *Acta Horticultura (ISHS)* 975:657–664. http://www.actahort.org/books/975/975_82.htm.

Manurung GE, Roshetko JM, Budidarsono S, Kurniawan I. 2008. Dudukuhan tree farming systems in West Java: how to mobilize self-strengthening of community-based forest management? In: Snelder DJ, Lasco R, eds. *Smallholder tree growing for rural development and environmental services. Lessons from Asia*. Advances in Agroforestry vol. 5. Dordrecht, Netherlands: Springer.

Mead DJ. 2004. Agroforestry. In: *Forests and forest plants*. Vol. 1. *Encyclopedia of life science systems*. Oxford, UK: EOLSS Publishers. pp 324–55.

Millennium Ecosystem Assessment. 2005. *Ecosystems and human well-being: synthesis*. Washington DC, USA: Island Press.

Minang PA, van Noordwijk M, Freeman OE, Mbow C, de Leeuw J, Catacutan D, eds. *Climate-smart landscapes: multifunctionality in practice*. Nairobi, Kenya: World Agroforestry Centre (ICRAF).

Nair PVR, Garrity DPN. 2012. *Agroforestry: the future of global land use*. Dordrecht, Netherlands: Springer.

Namirembe S, Leimona B, van Noordwijk M, Minang P, eds. 2017. *Co-investment in ecosystem services: global lessons from payment and incentive schemes*. Nairobi, Kenya: World Agroforestry Centre (ICRAF). <http://www.worldagroforestry.org/sd/environmental-services/PES>.

Neyra-Cabatac NM, Pulhin JM, Cabanilla DB. 2012. Indigenous agroforestry in a changing context: the case of the Erumanen ne Menuvu in Southern Philippines. *Forest Policy & Economics* 22:18–27.

[OECD] Organization for Economic Co- operation and Development. 2011. *Towards green growth: a summary for policy makers*. Paris, France: Organization for Economic Co- operation and Development.

Orwa C, Mutua A, Kindt R, Jamnadass R, Simons A. 2009. *Agroforestry Database: a tree reference and selection guide. Version 4.0*. Nairobi, Kenya: World Agroforestry Centre (ICRAF). <http://www.worldagroforestry.org/output/agroforestry-database>.

Perdana A, Budidarsono S, Kurniawan I, Roshetko JM. 2013. Rapid Market Appraisal (RMA). In: van Noordwijk M, Lusiana B, Leimona B, Dewi S, Wulandari D, eds. *Negotiation- support toolkit for learning landscapes*. Bogor, Indonesia: World Agroforestry Centre (ICRAF) Southeast Asia Regional Program. pp 52–54. <http://www.worldagroforestry.org/downloads/Publications/PDFS/B17645.pdf>.

- Roshetko JM, Snelder DJ, Lasco RD, van Noordwijk M. 2008. Future challenge: a paradigm shift in the forestry sector. In: Snelder DJ, Lasco R, eds. *Smallholder tree growing for rural development and environmental services. Lessons from Asia*. Advances in Agroforestry vol. 5. Dordrecht, Netherlands: Springer. pp 453–485.
- Roshetko JM, Rohadi D, Perdana A, Sabastian G, Nuryartono N, Pramono AA, Widayani N, Manalu P, Fauzi MA, Sumardamto P, Kusumowardhani N. 2013. Teak agroforestry systems for livelihood enhancement, industrial timber production, and environmental rehabilitation. *Forests, Trees, and Livelihoods* 22 (4):241–256. DOI: 10.1080/14728028.2013.855150.
- Van der Wolf J, Gram G, Bukomeko H, Mukasa D, Giller O, Kirabo E, Angebault C, Vaast P, Asare R, Jassogne L. 2017. *The shade tree advice tool*. CCAFS Info Note. Copenhagen, Denmark: CGIAR Research Program on Climate Change, Agriculture and Food Security. <https://ccafs.cgiar.org/publications/shade-tree-advice-tool#.WjjWDjcxXD4>. Tool: <http://shadetreeadvice.org/>.
- Van der Wolf J, Jassogne L, Gram G, Vaast P. 2016. Turning local knowledge on agroforestry into an online decision-support tool for tree selection in smallholders' farms. *Experimental Agriculture* 1–17. <http://dx.doi.org/10.10107/S001447971600017X>.
- Van Noordwijk M. 2005. *RUPES typology of environmental service worthy of reward*. Bogor, Indonesia: World Agroforestry Centre (ICRAF) Southeast Asia Regional Program. <http://www.worldagroforestry.org/downloads/Publications/PDFS/wp13952.pdf>
- Van Noordwijk M, Coe R, Sinclair F. 2016. *Central hypotheses for the third agroforestry paradigm within a common definition*. Working paper 233. Bogor, Indonesia: World Agroforestry Centre (ICRAF) Southeast Asia Regional Program. DOI: <http://dx.doi.org/10.5716/WP16079.PDF>.
- Van Noordwijk M, Mbow C, Minang PA. 2015. *Trees as nexus for Sustainable Development Goals (SDG's): agroforestry for integrated options*. Policy Brief 50. Nairobi, Kenya: ASB Partnership for the Tropical Forest Margins.
- Van Noordwijk M, Tata HL, Xu J, Dewi S, Minang PA. 2012. Segregate or integrate for multifunctionality and sustained change through rubber-based agroforestry in Indonesia and China. In: Nair PVR, Garrity DPN. *Agroforestry: the future of global land use*. Dordrecht, Netherlands: Springer. pp 69–104.
- Visco R. 2011. *National case study on agroforestry policy in the Philippines*. Final report. Rome, Italy: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- Wangpakapattanawong P, Finlayson R, Öborn I, Roshetko JM, Sinclair F, Shono K, Borelli S, Hillbrand A, Conigliaro M. 2017. *Agroforestry in rice-production landscapes in Southeast Asia: a practical manual*. Bangkok, Thailand: Food and Agriculture Organization of the United Nations Regional Office for Asia and the

Pacific, Bogor, Indonesia: World Agroforestry Centre (ICRAF) Southeast Asia Regional Program.

Zomer RJ, Neufeldt H, Xu J, Ahrends A, Bossio D, Trabucco A, van Noorwijk M, Wang M. 2016. Global tree cover and biomass carbon on agricultural land: the contribution of agroforestry to global and national carbon budgets. *Scientific Reports* 6:1–12.

